

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Evangelica Contra Horvm Temporvm Hæreses

In Qvibvs Quatuor Euangeliorum illi textus explicantur, quibus vel hæretici hodie (maximè Caluinus & Beza) ad sua dogmata propugnanda vti solent, vel ad hæreticorum dogmata impugnanda Catholici vti possunt

Antidotorum Evangelicorum D. Thomæ Stapletoni, S. Theol. Doctoris, & in Academica Louaniensi S. Script. Professoris Regij, Pars Altera - In Sacrosanctum Euangelium secundùm Ioannem

Stapleton, Thomas

Lvgdvni, 1595

Ca. 20.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39480

perpetuam commemorationem, omnibus locis expulit, quibus eam expellere potuit.

Calvinus
ex seipso
refutatur.

Tandem ut aliqua in Calvinum reconuentione utamur: si vna Christi morte ad salutem contentos esse nos docet (vt certe docet maximè) nec vlla aliunde accersere fas est subsidia, quàm impietatem docuit ipse Calvinus, qui vna Christi morte nihil ad salutem nostram actum fuisse discrete scripsit, sed aliud idè què maius & excellentius salutis nostra pretium confinxit! Verba eius hæc sunt: Nihil actum erat si corporea tantum morte perfunctus fuisset Christus: sed opera simul pretium erat vt diuinæ vltionis seueritatem sentiret, quo & ira ipsius intercederet, & iusto iudicio satisfaceret. Vnde etiam oportuit cum inferorum copiis aternæq; mortis horrore quasi consertis manibus luctari. & paulò post: Non modò corpus Christi in pretio redemptionis fuit traditum: sed aliud, maius & excellentius pretium fuit, quòd diros in anima cruciatus damnati ac peccati hominis pertulerit. Hæc quidem eius blasphema & execranda verba, & omni impietate plenissima, alio in loco copiosè

In Prom-
ptuario
Catholico
part. Qua-
drages. ad
Feriam 4.
heb. vlti-
mæ.

refutauimus: hoc nunc in loco id vnum notamus, Calvinum, qui vna Christi morte contentos nos esse oportere, nec vlla aliunde subsidia accersere hîc & nunc affirmat, vt contra Catholicos rixandi ac debacchandi causam arriperet, alio in loco ad eò vna Christi morte contentum non esse, vt illa vna morte nihil actum fuisse proclamer, ad eò quoque aliunde subsidium accersere, vt affirmet, aliud idè què maius & excellentius quoddam pretium fuisse, præter corpus Christi in pretio redemptionis traditum. Est ergo iterum plusquam falsarius, & ter impius Calvinus, qui Testamentum sacri Dei sanguine obsignatum ita perfide corrupit ac violauit, vt illud si solum esset, nullius valoris fecerit; atque aliud eò maius & excellentius e suo cerebro confinxerit: rem planè dicta horrendam & execrabilem, vt est alio in loco à nobis fuisse & copiosè disputatum.

Vbi supra,
& ad
Matth. c.
27. ver. 46

IN IOANNIS CAP. XX.

6. Vidit linteamina posita, & sudarium quod fuerat
7. super caput eius, non cum linteamibus positum, sed separatim inuolutum in vnum locum.

T in omnibus suis diuinarum Scripturarum commentariis, sic in huius maximè Euangelij commentario propositum Catuino fuit, aduersus Ecclesie Catholice

Catholicæ seu dogmata, seu cultum, seu quælibet ceremonias ac religionis ritus, velut infesto ac rabido cani, dentem, ubi potuit, caninum infigere; ubi id non potuit, clamorè allatrare. Hoc in præfatione suis Geneuensibus, quibus hunc commentarium seorsim dicavit, se sedulò facturū promittit. *Papatum (inquit) nihil aliud quàm monstrum ex innumeris Satana fallacijs conflatum esse, & quam obtendunt Ecclesiam, Babylone magis confusam, unus hic commentarius erit (ut spero) luculentius testis.* Hæc ille. Et verò ut hætenus diligentem huic rei operam nauarit, frustra tamen contra stimulum calcitrans, tot à nobis in hoc vno Euangelio contra illius rabidos morsus explicata & defensa loca manifestum lectori fecerunt. Nunc in duobus quæ restant capitibus, veluti promissi sui memor, & ne in extremo certamine animum remississe videatur, omnem profus mouet lapidem, omnem versat textum, omnia oculatissimè scrutatur & indagat, vnde catpendi, allatrandi, mordendi materiam capere queat. Ad hæc igitur verba, quæ simplicissimā narrationem continent exuinarum quas in sepulchro Dominico Ioannes noster oculatus testis inuenerat, sic insurgit coluber iste, aut Cerberus potius infernalis. *Quòd sudario (inquit) caput obiectum esse dicit, inde resellitur Papiatarum vanitas, qui fingunt totum corpus linteo vno fuisse insutum, quod adorandum misera plebecula ostentant. Omitto Latina lingua inscitiam, qua factum est, ut totius corporis tegmento imponerent linteoli nomen, quo sudor è facie abstergitur. Omitto impudentiam, quòd quinque aut sex in locis diuersis idem se habere sudarium iactant. Sed hoc tam crassum mendacium minimè tolerabile est, quòd Evangelica historia palàm repugnat. Huc accedit fabulosum miraculum quod sinxerunt de exarata in linteum corporis Christi effigie. Obsecro, si tale miraculum editum fuisset, an silentio suppresserit Euangelista, qui tam sedulò commemorat quæ minus habebant momenti.* Hic est hoc loco latratus eius, hæc sibi serpentina. Quatuor sunt quæ obiectat, quibus ordine responditur. Ait nos fingere totum Christi corpus vno linteo fuisse insutum. Ergo fabulam sinxit Matthæus, quando scripsit de Ioseph, qui Christi corpus sepeluit: *Inuoluit illud in sindone munda.* Annon linteum hæc sindon erat, totumque corpus inuolutum contexit? Deinde *linteamina in sepulchro inuenta*, quæ hoc ipso loco Euangelista commemorat, ad quid ibi erant, nisi vt corpus mortuum inuoluerent, quibus totulcratum & gloriosum corpus iam non indigebat? Cur

Caluinus
canis ra-
bidus.

1.

2.

3.

4.

Latratus
Caluini
compe-
scuntur.

Ad 1.

Matt. 27.

ia

in tam proxima luce cæcutit Calvinus? nisi quòd cæco furore percitus non intelligit vel de quibus loquitur, vel quæ affirmat? Siue istorum linteaminum ipsa sindon, cuius mentionem facit Matthæus, vna erat, siue ab illis diuersa; manifestè constat totum Christi corpus aliquo linteo infurum & inuolutum fuisse: vt nò sit mirum, illam, vel illorum aliquod à Christianis referuatam, non à misera plebecula adorandis, sed à populo deuoto vt insignem reliquiã veneratione prosequendam expositum fuisse. Si enim *Apostoli Iacobi catholici* (vt memorat Eusebius Pamphili) *cum ingenti studio ad ipsam usque ætatem seruata, & cum magna veneratione à fidelibus habita fuit*; quid mirum aut à communi fidelium sensu alienum, si linteamen, quo Christi pretiosum corpus (quod etiam in sepulchro diuinitati coniunctum erat) inuoluebatur, in veneratione quoque habitum fuit? Sed sensus veterum Christianorum, & sensus Caluini si latissimè differant, minime mirari debemus, quum ille à Spiritu vnitatis, qui facit vniuitates in domo; hic à Spiritu priuato, qui generat schismata, proficiscatur.

Histo. Eccl. lib. 7. cap. 25.

Ad 2.

Obiectat secundo loco linguæ Latinæ inscitiam, quòd Sudarium capitis pro totius corporis integumento Catholici acceperint: homo vanissimus, lectores suos omnes fungos ac stipites futuros ratus, fugit Catholicos sudarium pro linteamine totius corporis tegumento accipere: & ita bardos ac truncos vel ipsos vel suos lectores præsumit, vt non aduerterent præter sudarium fuisse linteamina seorsim posita; adeoque sindonem mundam (apud Matthæum) qua totum corpus fuit inuolutum. Nihil tam miserum & absurdum, quod casti maledicendi libido proferre formidet.

Ad 3.

Aliquid in speciem grauius habet quod sequitur. Impudentes nos vocat, qui quinque aut sex in locis diuersis eorum nos habere sudarium iactamus: & hoc crassum mendacium historiæ Euangelicæ repugnare affirmat. Sed maior istius nebulonis impudentia, & crassius mendacium est, qui nec vni ex istis quinque aut sex locis designans, generaliter mentitur vt in nulla specie conuinci mendacij queat. Si loca ipsa aut locum vnum designasset, criminatori poterat in facti specie responderi. Nunc delatorem nihil nisi in genere debaccitorem, vel ad facti speciem descendere, vel vt infamem reprobam è toto iudicij loco exturbari, & foro cedere, omnium stus iudex iubebit.

Ad 4.

Quod postremò exagitat fabulosum miraculũ de extrata

in linteum corporis Christi effigie, spiritui quidem Calviniano, superbo, incredulo, prophano, huiusmodi omnia fabulosa videri minimè mirandum est. *Omnia munda mundis: coinquinatis autem & infidelibus nihil est mundum, sed inquinata sunt eorum, & mens & conscientia:* id est, falsis opinionibus præoccupatur tum iudicij & intellectus ratio, tum voluntatis affectus. Sic tam pagani quàm Arianis aliisque hæreticis nõ nisi fabulosa & ridicula visa sunt quæ ad martyrum memorias ac reliquias miranda Dei opera, ad suam ac Sanctorum gloriam, siquæ ipsam Christianorum commendandam, libinde præstita ac exhibita sunt. Appositè D. Ambrosius de Arianis. *Sanctorum miracula ideò non credunt, quia Sanctorum fidem non tenent.* Sed alia fuit Christianorum omnium non de vulgo tantum, sed & præstantissimorù Ecclesiæ luminum fides, qui reliquias Sanctorum, nedum Christi ipsius, in magna semper veneratione habuerunt, operaque Dei circa illas miranda non pro fabulosis contemnere, sed pro illustribus fidei testimoniis gratanter accipere, Christiano homine dignum esse existimarunt. Quorum plurima & grauissima testimonia alio in loco produximus.

Ad rem præsentem quod attinet, adhuc integra permanet ac diuina virtute illæsa in don illa sanctissima, qua Redemptoris nostri corpus in sepulchro conditum inuoluit Ioseph; quæ adhuc Domini in sepulchro iacentis imaginem expressit, asseruatürque debito honore in Ecclesia Taurinensi. Eius odorem tam vicinum Calvinus in lacu suo Geneuensi ferre non potuit. Nouimus enim eundem Christum, eandem fidem, eadem Dei opera, aliis esse odorem vitæ in vitam, aliis esse odorem mortis in mortem. Atqui varia passionis, sepultura, resurrectionis, & ascensionis Dominicæ monumenta, diuina miseratione ac prouidentia ad piorum consolationem (qui quicquid Christi est, magno in honore ac pretio habent, etiã *corrugiam calceamentorum pedum eius*, quæ sanctus ille Præcursor Ioannes tanta veneratione dignam existimauit, vt diceret, *se dignum non esse qui illam solueret, aut calceamenta portaret*) posteris fidelibus relicta, & ab illis magno studio asseruata esse, vereres historici, & Ecclesiarum antiquissimarum monumenta prodiderunt. Spinæ coronæ Iesu, columnam ad quam alligatus est, arundinem, spongiam, Gregorius Turenensis ac Beda suis temporibus asseruata fuisse scripserunt. Tunicam Christi inconsutilem in Galatia suo tempore repositam idem scribit Gregorius. Sudarium Christi aliud, quod à

Tit. 2.

Epist. lib. 10. Epist. 85.

Reliquiarum veneratione.

In Promptu Catholic. Domi. 23. post Pentecost.

Ioan. 1. Passio Christi reliquie. De gloria martyrum cap. 7. De locis sancti, cap. 20. Ibidem cap. 8.

Bere

*Veronica
sudarium
cum vultu
Christi.*

Berenice (aliàs Veronica) fœmina Tharsensi, crucem suam baiulans Christus acceptum, facièque sudore ac sanguine plena eo absterfa eidem reddidit, sanctissima vultus sui effigie in eo relicta, Romæ asseruatum vidimus, & venerati sumus, & libellum ipsum manuscriptum in Vaticana Bibliotheca legimus, qui historiam totam de translatione huius sudarii Tharso Ciliciæ Romam facto describit; Tiberio videlicet tunc imperante, & graui morbo laborante, Veronicam illum cum suo sudario, cuius efficaciam ac virtutis fama (quod multas sanitates operata esset) ad Imperatoris aures peruenerat, euocatam fuisse; eaque occasione (sanato Imperatore) Veronicam in vrbe vsque ad mortem hæsisse, & præclatum hoc Christi Redemptoris monumentum Christianis in vrbe reliquisse. Sanè de hac Berenice, Christi que imagine velo excepta, consentanea scribit Methodius antiquissimus Chronographus apud Marianum Scotum in Chron. ad annum Domini

*Pedum Christi
vestigia in monte
Oliueti.*

39. Sed & hodie vsque in monte Oliueti pedum Christi vestigia integra & expressa videri, eo videlicet loco, quo in caelum ascendens terras reliquit, qui nostra ætate illuc peregrinanti sunt, se vidisse attestantur. De istis Domini vestigiis in monte Oliueti relictis & expressis varia habemus antiquitatis testimonia. De illis enim scribit D. Hieronymus in tract. de locis Hebraicis, Optatus contra Parmenianum lib. 6. Paulinus ad Seuerum Epist. 11. Seuerus Sulpicius histor. sacre lib. 2. Beda de locis sanctis, cap. 7. Hæc illustra antiquitatis testimonia, profano Caluini cerebro qui non anteponit, emortuæ mentis homo merito videatur. Quod si vestigia Domini in loco aperto & eminenti, tot hominum pedibus calcato (quo etiam in loco Romanus exercitus in vltima illa Hierosolymæ obsidione confedit) post tot secula integra manere potuerunt, quid præter fidem dicitur, quod in sindone, qua involutum Christi corpus iacuit, eiusdem corporis effigies expressa remansit?

*Caluini
putidum
argumentum.*

*Act 20.
Euangelista
non omnia
de Christo
scripserunt.*

Sed magnum, quæso, & validum Caluini argumentum attendamus. *Obsecro* (inquit) *si tale miraculum edium fuisset, an silentio supprimeret Euangelista, qui tam sedulo commemorat quæ minus habent momenti?* Nihil ergo de Christi factis dictis, miraculis, fide dignum erit, quod Euangelista silentio presterunt? Age, affirmat Paulus verbum Domini fuisse, *Fortius est dare quam accipere.* At quis Euangelista hoc narrat? Ergo sic Euangelistas credimus, vt præter Euangelistas alium neminem fide dignum existimemus? Apostolis, dices, & Apo-

stolicis literis non secus credimus. Primum igitur futile erit
 Caluini argumentum: Euangelista tacuit, ergo fabulosum
 est. Deinde, an etiam sic Apostolis credimus, ut alium nemi-
 nem fide dignum arbitremur? An solos Euangelistas & Apo-
 stolos reliquit nobis Christus, à quorum ore pendeamus?
 Annon præter Apostolos & Euangelistas, quorum officium
 planè extraordinarium fuisse ipse Calvinus agnoscit, *dedit* *Ephes. 4.*
nobis Pastores & Doctores ad consummationem fidelium, & ad
edificationem corporis sui? Annon reliquit nobis Ecclesiam *2. Tim. 3.*
columnam & firmamentum veritatis? Cur igitur fabulosum
 existimabimus, quod Pastores ac Doctores in Ecclesia Chri-
 sti credere & amplecti videmus, quod tota credentium mul-
 tudo vno sensu & consensu per tot secula amplexa est? Cre-
 didit tam multa hætenus Ecclesia, crediderunt Ecclesiarum
 Pastores ac magistri, quæ nec Apostolicis nec Euangelicis li-
 teris comprehensa sunt. Non credit Calvinus. Cui aut quibus
 magis credendum erit? Sed grauissimè ac verissimè scripsit
 doctissimus Augustinus. *Quod tota per orbem frequentat Ec-* *Epist. 118.*
clesia, an ita faciendum sit dubitare, insolentissima insania est. *cap. 5.*
 Si dubitare, quanto magis fabulosum asserere? Calvinum igi-
 tur ut insolentissimè insanientem dimittamus: Ecclesiæ fidei
 ac traditioni firmiter adhaereamus. Credimus quippe vnã
 Ecclesiam Catholicam, non credimus Calvinum, Calvinistas,
 aut alios quoslibet sectarios.

17. *Noli me tangere, nondum enim ascendi
 ad Patrem meum.*

Diuinæ Scripturæ corruptor Beza ex his Christi verbis *Beza insul-*
 argumentum format, non secus stolidum atque insul- *sum argu-*
 sum, quàm à Christi verbis alienissimum. *Quid igitur?* inquit, *meneu con-*
An postquam ascendisset ad Patrem, licuit tangere? Ita certè, *tra venor.*
sed spiritualiter, & animis in calum subuectis, qua vna est sal- *Euchari-*
nificæ Christi carnis apprehensio, cui externa & carnalis illa *stia veri-*
presentia plurimum officiebat. Poterant igitur vel istis Christi *tatem.*
verbis doceri homines, carnalem illum Christi manducandi mo-
dum quem tanta peruicacia defendunt, nõ modò imaginariam
esse, sed etiam cum Dei verbo & institutione ex diametro pu-
gnare. Hæc Beza. Vult in his verbis docere, Christum non
adesse in Sacramento carnem suam verè & realiter tangen-
dam ac manducandam, sed spiritualiter tantùm, & animis in
cælum per fidem subuectis. At quo argumento? Quia docet
 Magda

*Beza suo
ipsius ar-
gumento
refutatur.*

Magdalenam se tangere non oportere donec ad Patrem ascenderit. Atqui ánonn planè contrarium optima ratione sequeretur, si quidem de illo tactu Christus hic loqueretur, quem in manducatione carnis suæ Ecclesiæ suæ reliquerat? Verat quippe Christus Magdalenam tangere tactu corporo & familiari. Si ergo sensus verborum Christi est: Noli iam me tangas, quia nondum ascendi ad Patrem: postquam autem ascendero, licebit tangere (sicuti Beza colligit) placet contra Bezam sequeretur, post Christi ascensionem carnem eius corporaliter & familiariter tangi debere: hoc enim modo (non spiritualiter, aut animo in cælum subiecto) tangere Magdalena voluit. Hunc tactum Christus Magdalena prohibuit. Ad sensum Magdalena, & de tactu quem illa expetebat, Christus indubiè loquitur. Si ergo illum tactum tunc quidem verabat, sed post ascensionem futurum concessit (quod Beza colligit) procul dubio tactu corporali post ascensionem suam Christus tangendus erit. Et si in Sacramento carnis suæ hunc tactum præbet, profectò in illo non spiritualiter tantum, sed & corporaliter adeoque familiari & visibili modo in sensu Magdalena tangendus erit. An igitur Beza quicquam dementius, qui argumentum struxit quo ipsemet strangulatur?

Sed & alia dementia est, de tactu aliquo suo post ascensionem suam futuro Christum hoc loco loqui; siue in Sacramento, siue extra illud. Neque enim sedens ad dexteram Patris Christus in præsentia cum hominibus amplius conuersatur, ut ab illis familiariter & visibiliter tangatur, quem tactum Magdalena expetebat. Hoc solum Christus dicere videtur: Noli me nunc, Magdalena, familiariter tangere, *nondum ascendi ad Patrem*: nondum à vobis penitus recedo. Dabitur tibi adhuc tempus & occasio melior, quando me præsentem tangere & familiariter ac prolixius alloqui possis. Id vix nunc age, ut ad discipulos meos confestim reuersa, meam illis resurrectionem & futuram ascensionem annuncies. *Vade autem, id est, quin potius extemplò vade, ad fratres meos, & dic eis: Ascendo ad Patrem meum & Patrem vestrum, &c.* Id est, non ideò resurrexi, ut vobiscum denuo in mundo conuerter, sed ut ad Deum Patrem meum ac vestrum ascenderem.

*Matt. 28.
Luc 24.
Beza putidum mendacium.*

Alioqui tam Magdalena cum aliis mulieribus Christus postea tetigerunt, & pedes eius tenuerunt, quam omnino Apostolis suis palpandum se Christus obtulit, dicens: *Palpate & videte, &c.* Dupliciter igitur absurda & dementia hæc Beza collectio est. Accedit putida cauillatio seu periphrasis

potius mendacium, carnalem manducandi Christi modum magna pernicacia defendi. Veram sine realem Christi carnis presentiam, & veram ac realem manducationem, iuxta utrumque à Christo assertum, Hoc est, &, Hoc manducate, Catholica Christi Ecclesia credit, & credidit semper. Modum manducandi carnalem Capharnaitis reliquit, & spiritali atque inuisibili modo tam existere quam manducari Christi carnem Ecclesia Catholica docet. Quod si Beza nunquam intellexit, minimè mirum videri debet: quum magister potius erroris quam discipulus veritatis esse elegerit.

19. Cum ergo serò esset die illo vna sabbatorum, & fores essent clausa, venit Iesus, & stetit in medio, &c.

Docet aperte hic textus sacer, corpus Christi, tametsi post resurrectionem verum ac naturale, natura tamen legibus subiectum non fuisse. Clausis foribus Christus domum ingreditur, ipsas fores clausas penetrans, seseque in conspectu discipulorum, qui intus latebant propter metum Iudeorum, detrepentè dans. Admirandum est (ait in hæc verba Chrysostomus) quod phantasma esse non sunt suspicati. Clausis enim foribus & repentè est ingressus. Moli corporis (ait in eadem verba Augustinus) ubi diuinitas erat, ostia clausa non obstiterunt. Ille quippe eis non apertis intrare potuit, quo nascente virginitas matris inuiolata permansit. Clausis foribus (ait in eundem locum Cyrillus) repentè Dominus omnipotentia sua, natura rerum superata, ad discipulos ingressus est. Quid mirum (ait Gregorius) si clausis ianuis post resurrectionem suam in æternum iam victurus intrauit, qui moriturus veniens non aperto virginis utero exiit? Quid nunc ad tam clara Scripturæ verba, & post tot nobilissimorum Patrum consentientem sententiam, Calvinus? Neutrum reueretur. Neutrū reformidat. Ingenio suo confidens, utrumque eludit, Patres contemnit, Scripturam inuertit. Sic (inquit) habendum est, Christum non sine miraculo ingressum esse, ut documentum ederet sua diuinitatis, quo suos discipulos magis attentos redderet. Hoc contra eos dicit qui referatas fuisse per aliquem Christo fores, & humano more ingressum affirmabant. Calvinus autem ingressum hunc cum miraculo coniunctum esse pro suo libito agnoscit, quia aliud miraculū excogitare & miraculum miraculo substituere potuit. Interea tamen verum esse minimè concedo, quod asserunt Papiæ, Christi

Christus clausis ianuis penetrat.

Hom. 89. in Ioan.

Tract. 12. in Ioan.

Lib. 12. c. 53. in Ioan.

Hom. 20. in Euan- gel.

Calvinus miraculū miraculo substituit.

Patrum sententiam Papistis fingit Calvinus. Beza Calvinus contrarius.

corpus penetrasse per ianuas clausas. Atqui sic asseruerunt ventulissimi & doctissimi Patres superius allegati. Aut igitur & illi Papistæ fuerunt, aut hunc sensum Papistis ridiculè assignit, qui non ab ipsis adinuentus, sed à Patribus doctissimis traditus fuit. Sed nec ipse Beza ab hoc sensu abhorret, qui sic in hunc locum annotat. *Vel sponte patuerunt Christo fieri, vel ipsi etiam parietes ei fuerunt peruij: quum ista non fuerint ei difficiliora quàm super aquas ambulare.* Sic hoc in loco doctissimum interpretem corrigere ausus fuit Beza. Sed tunc hunc sensum non concedit bonus Calvinus? Hoc (inquit) idè contendunt, ut corpus gloriosum non modò reddant simile spiritui, sed immensum esse, nulloq; loco contineri obtineant. Primum quicquid Papistis obiecit, idem Patribus ipsique Beza conueniet. Deinde tam de Papistis quàm de Patribus mentiti illum dicimus: Tam Papistæ quàm Patres hoc idè contendunt, quia litera Evangelica sic clarè loquitur; quia corpori Christi diuinitati coniuncto talis potestas neganda non est, quod tam Patres quàm Beza discretè profitentur, & altero similis potestatis exemplo confirmant; illi quidem cum clauso matris utero Christus nasceretur, iste verò quia super aquas Christus ambulauit. Interim Christi gloriosum corpus vel immensum esse, nulloque loco contineri, vel ita simile spiritui esse, ut verum & naturale corpus humanum non sit, (nam aliquo modo spiritui simile esse, ex dotibus nouis omni corpori glorificato concessis, de quibus Paulus dixit, *Resurgit corpus spirituale*, ipse opinor, Calvinus non negabit) nec Patres nec Papistæ propterea contendunt. Tribuerunt hæc Patres, tribuunt quoque Papistæ Christi corpori, ut aliud corpus possit penetrare, quia Filij Dei corpus erat; & veras homino modo diuinò multa operabatur; non quia aut immensum, aut sine loco, aut aliquid merè spirituale, ipsum corpus iudicauerunt. Ita nihil quàm mentitur Calvinus, ut verum Scripturæ sensum lectori exosum reddat.

Calvinus magister mendax.

Verba sacri textus expenduntur.

Quam quomodo nunc inueniat, attendamus, Nihil (inquit) tale sonant verba; quia non dicit Evangelista *intraisse per ianuas clausas*, sed *repentè sterisse inter discipulos, quum ianua clausa esset* ianua, nec aditus illi esset patefactus manu hominis. Atqui dicit Evangelista *intraisse Christum clausis ianuis*, quæ verba omnem aditum patefactum excludunt, hæc manu hominis, quem reiicit Calvinus, siue potentia aliqua diuina, ut vult Calvinus. Si enim aditus patefactus erat, hæc humana siue diuina ope, profectò non clausis ianuis, sed

apertis ianuis intrauit. Ita tam Caluini commentum quam aliud quod ipse reiecit, itēque aliud quod alternatiuē Beza posuit, literæ ac textui Euangelico repugnant. Suum commentum his verbis insinuat Caluinus. *Scimus Petrum è carcere obserato egressum esse. An idēò dicendum erit per medium ferrum & asseres penetrasse?* Sic fingit diuino miraculo fores Christo patefactas fuisse, quod alterum erat à Beza positum, ne à suo magistro penitus dissentire videatur, sicuti Petro carceris fores reſeratae per Angelum erant. Sed vide stupidum hominis commentum. An dicit Scriptura Apostolica Petrum exiisse carcerem foribus clausis, sicut dicit Scriptura Evangelica *Christum intrasse foribus clausis*? Immo nonne aperte narrat Scriptura *portam ferream ciuitatis exeuntem Petro vltro apertam fuisse*? Vnde bene colligitur, carceris quoque ianuas illi vltro apertas fuisse, sicut & colligatae cathenæ vltro ceciderunt de manibus eius. At in hoc Christi ingressu nihil tale insinuat historia Euangelica; sed aperte contrariū narrat, affmans Christum repente ingressum, & repente stetit inter discipulos, cum fores essent clausæ, non cum fores essent patefactæ. Literæ Euangelicæ Patres inhæserunt: inhæremus & nos. Arrogans & impius Caluinus non quod Scriptura narrat miraculum, sed quod ipse comminisci potuit, audeat & impiè (Scripturæ contradicens) substituit.

Mox simili audaciâ hunc in modum concludit. *Facessant ergo pueriles ista argutia, qua nihil prorsus habent solidi, & multa secum trahunt deliria.* Insistere & inhære literæ Euangelicæ vocat *pueriles argutias*. Sic ille Scripturam reueretur. Agnoscere in Christi corpore vim & facultatem alia corpora penetrandi, ait, *nihil habere solidi, & multa secum trahere deliria.* Atqui breui docebo quantum ea sententia solidum habeat, & quàm multa secum deliria Caluini sententia trahat. Patrum & nostra sententia hoc solidum habet, quod hoc exemplum alias veritates Euangelicas confirmat: Christum vltro virginis clauso egressum esse: *Christum clauso sepulchro resurrexisse à mortuis*, vt docet D. Hieronymus ex textu Euangelico in epist. ad Hedibiam: *Christum ambulasse super aquas*: Christum à Iudæis circumdatum, & eum lapidare volentibus per medium eorum transisse, nemine illi aditum patefaciente: denique & Christi verbo *Lazarum manibus ac pedibus ligatis* (nemine iuuante) è sepulchro prodiisse. Omnes istas veritates Euangelicas hic Christi ingressus clausis ianuis confirmat, & hoc solidum hæc sententia habet. Caluini sententia totidem

Caluini
stupidum
commentum.

Act. 12.

Scripturam
non reue-
retur Cal-
uinus.

Quest. 6.

Mar. 16.

Matt. 14.

Luc. 4.

Ioan. 11.

*Sensus Cal-
venianus
delirios*

secum deliria trahit, quot noua commenta adinueniri possent ad omnes illas veritates Evangelicas simili artificio eladendas. Illud quoque delirium trahit, quod Petri exitus & carcere similis fuerit ingressus Christi clausis ianuis; cuius lata fuit differentia, vt iam explicatum est. Sed & hoc delirium trahit, quod Christo sic (vt Calvinus vult) ingresso, aut fores semel patefacta ita manebant, iamque Apostoli intus clausi non erant, sed ad cuiuslibet ingressum expositi, quod nec Christi cum illis praesentia (qui noluit se omnibus manifestare) nec Apostolorum timori necdum confirmato conueniebat: aut iterum statim oclusi erant Christo semel ingresso; quod vel eam strepitu aliquo fieri debuit, vt communiter fieri solet, atque ita non stetit inter discipulos Christus (quod eum fecisse Calvinus affirmat) vel nouo miraculo alio sine strepitu firmiter claudebantur, vel certe Christum ipsum magna modestia & cautela fores iterum clausisse fingere oportet: quae omnia ab historia Evangelica longissime discrepantia, non nisi comenti Caluini deliria sunt.

21. *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos.*

*Caluini
ludus an-
ceps.*

Calvinus hoc loco quasi lupum auribus tenens, Ecclesiasticam auctoritatem quam luculenter stabiliri vidit, nec tamen stabiliri vellet, modò agnoscit, modò rejicit, modò praedicat, modò deprimat, modò statuit, modò destruit, modò affirmat, modò negat. Vt eam agnosceret, praedicat, statueret, affirmaret, loci euidentia compulit. Vt eam tamen quibus posset artibus reiceret, deprimeret, destrueret, ac negaret, animus eius fecit haereticus, superbus, arrogans, qui obedientiae Ecclesiasticae ingum ferre nequit, sed per se sapere, non per alios; nec magistrum sequi, sed ducere, seducere, abducere post se discipulos, vult. Hunc eius improbum ludum, quo lectorem ludificat, aduertere & refutare operae pretium est. Priores veritatis partes his agit: Perinde (inquit) *Caluini* haec verba ac si diceret se Doctoris officio haecenus deservitum esse. Completo igitur cursu sui stadio, se nunc easdem illi mittere dare vices. Nam intelligit se hac lege creatum fuisse à Patre Ecclesiae Doctorem, vt praeret reliquis ad tempus, deinde subiret in suum locum qui absentis vices supplerent. Quae ratione Paulus dicit cum dedisse alios Apostolos, alios Evangelistas, alios Pastores, qui Ecclesiam usque ad finem mundi gubernent. Primum itaque testatur Christus, quamuis ipse habuerit

Ecclesiastica auctoritas a Caluino agnita.

Ephes. 4.

temporale docendi munus, Euangelij tamen prædicationem non exigui esse temporis, sed æternam fore. Deinde ne minor sit doctrina auctoritas in ore Apostolorum, iubet in eandem, quam à Patre accepit, functionem succedere, eandem illis imponit personam, ac idem iuris assignat. Atque ita sanciri eorum ministerium oportuit (erant enim ignari & gregarij homines.) Deinde ut in illis esset summus splendor ac dignitas, scimus tamen, quicquid est hominum, longè esse fide inferius. Quare non abs re Christus cum Apostolis suis communicat quam à Patre auctoritatem accepit: ut hoc modo declarat, non humanitus, sed Dei iussu illis iniungi Euangelij prædicationem. Hæc ille hætenus pro veritate. Agnoscit Apostolos & alios in Ecclesia Pastores & Doctores, iuxta Pauli verba, absentis Christi vices supplere. Prædicat hoc eorum munus fore perpetuum usq; ad finem mundi. Statuit doctrinæ auctoritatē tantam esse in ore Apostolorum, Pastorum, & Doctorum, ut suam illis personam Christus imponat, & idem iuris assignet. Affirmat denique hoc idè factum esse, ut Euangelij prædicationem quam facit Ecclesia, non humanam sed diuinam, & ex Deo esse intelligeremus. Hæc igitur veritatis confessio, quam literæ Euangelicæ perspicuitas Caluino extorsit, duo nos in primis contra hæreticos horum temporum docet. Vnum est, Euangelij prædicationem esse æternam, idèoque eam hætenus, ex quo propagari cœpit, nunquam cessasse, quod huius ætatis sectarios manifesti schismatis, erroris, impetatis conuincit, qui ab Ecclesia se segregant, & omnes hætenus in Ecclesia Pastores ac Doctores seu vetustissimos, seu doctissimos, à vera Scripturarum intelligentiâ, verâque fidei Euangelicæ doctrina aberrasse statuunt, ut propterea eorum iudicium in alterutra sequi prorsus recusent, & Caluinus omnium maximè. Alterum est, doctrinæ Ecclesiasticæ non secus obediendum esse quàm doctrinæ Christi, quando personam Ecclesiæ Doctores sustinent, & idem à Christo iuris accipiunt, quod ille à Patre.

Hoc posterius quia ferre Caluinus non potuit, alteram nunc personam induit, & in rebellionis hæreticæ fauorem, quæ hætenus agnouit, reiecit; quæ prædicauit, deprimat; quæ statuerat, destruit; quæ affirmavit, negat. Caterùm (inquit) non ita substituit in locum suum, ut summo magisterio cedat, quod penes eum residere voluit Pater. Manet igitur ipse, æternumque manebit, vnicus Ecclesiæ Doctor. Quis ergo? An adhuc magisterium in mundo exercet Christus? Adhuc nos viua voce

Ecclesiastica doctrina perpetua. Eiusdem auctoritas

1.

2.

3.

4.

Caluini confessio Caluinianos omnes cõdemnat.

Ecclesiastica auctoritas ab eodem Caluino penitus evertitur.

alloquitur, docet, regit? Dixisti modò Caluine, *Subrogatis in suum locum qui absentis vices supplerent.* Si hoc verum est, quomodo adhuc penes vnum Christum, quasi presentem, summum magisterium residet? Quomodo vnicus Ecclesie Doctor Christus est, qui tot alios dedit Doctores, Pastores, &c. Explicabit magis suam mentem Caluinus. *Sed hoc, inquit, tunc interest, quod locutus ore suo, quam diu in terris verus est, nunc per Apostolos loquitur.* Non est igitur vnicus ecclesie supremus Ecclesie Doctor Christus. Dignatus est alios facere doctores. Loquitur nunc Christus per alios doctores. Nihil istud aut supremo Christi magisterio, aut Apostolis aliis doctoribus derogat. Audiamus adhuc Caluinum. *Talis ergo est successio, ut nihil Christo decedat, sed illi ius suum saluum et intactum maneat, honorque integer.* Est enim, inuolabile illud

Vno verbo non alios, Scripturam intonat Caluinus.

decretum, quo iubemur ipsum audire, non alios. Paulum aperit Caluinus, & venenum, quod pectore coxit, calamitatem primere pertentat. *Est, inquit, inuolabile decretum, quomodo iubemur ipsum audire, non alios.* Si alij audiendi non sunt, ergo falsa sunt omnia quae hactenus dicta sunt. Falsum est Apostolis suas Christum mandasse vices. Quas enim vices mandauit, nisi vt Euangelium praedicantes audirentur a populo? Falsum est subrogasse Christum in suum locum qui absentis vices supplerent. Quid est enim absentis Christi vices supplere quam docere, & docetes audiri? Falsum est Apostolos in eandem quam Christus accepit à Patre functionem succedere. Si enim in eandem succedunt, debent audiri sicut Christus auditus est. Falsum est suam personam Apostolis Christum imposuisse. Si enim eandem personam sustinent, similiter audiri debent. Denique falsum Apostolis idem iuris assignatum est. Si enim idem iuris illis assignatum est, eodem iure cum illis docere, tum ab alijs audiri oportet. Postremò vbi legitur, vbi scribitur, vbi inuenitur, hoc inuolabile decretum, quo iubemur ipsum audire, non alios? Legimus in Euangel. *Ipsam audite, sed non legimus, Ipsam audite, non alios.* Immodò ipse ita audiendus iubet nos audire alios: *Qui vos audit, me audit, & hoc loco dixit: Sicut misit me Pater, & ego mitto vos. Sicut ego hactenus audiri debui, sic volo nunc audiri vos.* Est hoc incredibile Caluini mendacium, non inuolabile Dei decretum. Immodò inuolabile Dei decretum est, *Ipsam audite; & alios quos ille miserit: quod Scripturae Evangelicae iam citatae docuerunt.*

*Matth. 17.
Luc. 10.*

Pergamus adhuc cum Caluino, vt improbam eius mentem magis

magis intelligamus. *In summa*, inquit, *Christus non homines ornare voluit, sed Euangelij doctrinam.* Iam totum suum venenum effudit: paucis quidem verbis & concisè more suo, sed sic ut à suis satis intelligatur, ab aduersario difficiliter capiatur. Capimus tamen Dei beneficio quid homo improbus dicere velit. Ecclesiae Pastores, Doctores, ipsosque Apostolos *Caluini scopus Christi verbis contradictorius.* omni auctoritate spoliare vult, ut nō in illis, non in illorum voce ac prædicatione, sed in Euangelij doctrina tota auctoritas à Christo data collocetur. Iam si per Euangelij doctrinam quid intelligat, roges respondebit Caluini in Caluini placitis bene institutus, Scripturam eo nomine intelligi. Sic enim alibi Caluinus scribit. *Memnisse oportet quicquid auctoritatis ac dignitatis Spiritus in Scriptura siue Sacerdosibus, siue Prophetis, siue Apostolis, siue Apostolorum successoribus defert, id totum non propriè hominibus ipsis, sed ministerio cui præfati sunt dari: vel (ut expeditius loquamur) verbo, cuius ministerium est illis commissum.* Et post longam disputationem causam concludens ait. *Non est igitur Ecclesia potestas infinita, sed subiecta verbo Domini, & in eo quasi inclusa.* Postea quoque, quid hoc verbo Domini intelligat, pleno ore profiteretur. *Apostoli fuerunt certi & authentici Spiritus sancti amanuenses, & idè eorum scripta pro Dei oraculis habèda sunt. Alij autem non aliud habent officij, nisi ut doceant quod sacris Scripturis proditum est, ac consignatum.* Tenemus nunc quid per Euangelij doctrinam, quam solam à Christo hoc loco ornari Caluinus vult, intelligat Caluinus: & hæc secundum illum tota est huius loci resolutio: *Sicut misit me Pater, ita ego mitto vos: id est: Sicut misit me Pater viua voce docere, sic posthac volo ut vos quidem omnia scripto comprehendatis, & post vos sola scriptura doceat. Sic iterū falsa erunt omnia quæ de Apostolorum & aliorum in Ecclesia Doctorum (iuxta Pauli verba) perpetuò docentium post Christum successione, non minori auctoritate, eadem functione, eadem imposta persona, eiusdem iuris assignatione, tam splendide dixerat. Caterum illa omnia vera sunt, quia Christi verba hoc totum euidenter loquuntur; hoc posterius Caluini commentum falsum est, quia nulla id Scriptura loquitur.*

Christus hoc loco ipsos homines ornare voluit, ad doctrinæ Euangelicæ commendationem; non ipsam doctrinā, vnde homines commendarentur. Doctores Christus mittit, qui viua voce doceant, sicut ille docuit; doctrinā ab illis petere iubet, non ipsam doctrinam in culmine auctoritatis ponit. A Do-

core doctrinam, à Pastore pabulum, à Magistro scientiam
 accipere debemus. *Fides est ex auditu* Pastorum, Doctorum,
 Rom. 10. Magistrorum, quos Christus dedit, non ex lectione Scrip-
 turarum. Scripturas ab istis Magistris accipimus, & per eodem
 eas intelligimus: Magistros, Pastores, Doctores à Scripturis
 non accepimus. Frustra Calvinus, frustra ceteri hæretici cen-
 totam inuertunt. Nos Christi verbis in hæremus: eius in-
 labile decretum tenemus: *Qui vos audit, me audit. Sicut misit*
 me Pater, & ego mitto vos. Homines ornat Christus, ad ho-
 mines nos mittit, homines audire debemus. Sed tales homi-
 nes, qui Spiritum Dei indubitanter habent, quibus Spiritum
 Ioan. 14. & 16. veritatis Christus promisit & dedit. Immo quos statim insu-
 flando iubet accipere Spiritum Sanctum, & acceperunt. Cum
 Vers. seq. quibus Christus perpetuo se assuturum prædixit, nec falli-
 Matt. 28. Quos Spiritus sanctus posuit regere Ecclesiam suam; nec quos
 Act. 20. posuit, sua gratia destituit. Hæretici hodie, quia Scripturas
 Scripturas solas cur hæretici in manus accipere, vertere, inuertere, peruerrere, ad omnem
 in auctori- quem voluit sensum trahere, pertrahere, torquere possunt, illa
 sate ponit. solam prædicant, in illa sola omnem auctoritatem collocant,
 illam solam audiri volunt. Ecclesiæ gubernacula quia non te-
 nent, nec tenere possunt, Ecclesiæ Pastores, Doctores, Magi-
 stri quia esse non possunt, nec locum illorum tenere, aut illis
 succedere, à quorum doctrina abhorrent, idcirco Pastores &
 Doctores omni fide spoliare contendunt. Sed tales Christus
 Ephes. 4. dedit, teste Paulo, ad opus ministerij, ad consummationem san-
 ctorum, ad adificationem corporis Christi. Tales nos audimus.
 Christus tales hoc loco mittit. Nos talibus autem præbent.
 Ab hac veritatis columna, ab hoc firmamento, nulla nos hæ-
 reticorum vaftricies aut violentia abducere debet.

22. Hoc cum dixisset, insufflauit, & dixit eis: Accipite
 Spiritum sanctum.

Latum sibi hinc campum aperiri putauit Calvinus, quod
 Ecclesiæ Catholice Episcopos ac Pastores, eius excutere
 possit oratio. Laxatis igitur habenis toto fertur impetu, ut li-
 thali aliquo ac certo ictu hostem conficiat. Pro hoste
 capitalis omnis hæreticus eos habet; qui veræ Ecclesiæ
 gubernaculis præsent. Videamus quàm fortiter dimicet, & in
 non sit vana sine viribus ira. Quod Christus (inquit) in ap-
 stolos sufflauit, & hoc externo symbolo se Spiritus sui virtutem
 in eos proferre testatus est, non quadraret, nisi ab eo prædicat
 Spi

Spiritus. Quo magis detestabile est Papistarum sacrilegium, qui honorem Filio Dei proprium ad se rapiunt. Nam cornuti eorum Episcopi, in creandis sacrificiis Spiritum ructando se efflare iactant. Sed res ipsa clarè demonstrat, quantum à diuino Christi flatu differat putidus eorum anhelitus: quia nihil aliud quàm ex equis asinos faciunt. Videmus quàm acri impetu fertur, & quàm altum ac lethale vulnus toti ordini Episcoporum infligere contendit. Sed totus hic imperus vno verbo sistitur, & totus hic ictus facilè auertitur. Detestabile ait esse sacrilegium, quòd honorem Filio Dei proprium Episcopi ad se rapiunt, quando in creandis Presbyteris Spiritum se illis dare profitentur. Odiosa Caluini vocabula & caninæ eius facundia schemata nihil moror. Non est illa disputatio grauis, sed rixa scurrilis. Atqui eiusdem detestabilis sacrilegij Apostolum Paulum reum esse, insani hominis oratio conuincet. Sic enim ille ad suum Timotheum, quem Presbyterum creauit, scribit. Admoneo te vt resuscites gratiã Dei qua est in te per impositionem manuum mearum. Hæc Dei gratia an aliud quàm Spiritus sancti gratia erat? Quum hanc Paulus per impositionem manuum Timotheo dedit, an aliàs dedit quàm in eo Presbytero creando? Si ergo dare Spiritum Sanctum, quod non est aliud quàm dare aliquam Spiritus gratiam, donum, potestatem, soli Christo proprium est; & Christi honorem cum detestabili sacrilegio ad se rapiunt, qui illam gratiam se dare profitentur: non Episcopi tantum Catholici, in quos Caluinus excurrit, sed Paulus ipse sacrilegij detestabilis reus peragebitur. Sed detestabilis est & sacrilega hæc tota Caluini criminatio, quando quam Christus Apostolis hoc loco potestatem dedit, eandem suis Apostoli successoribus, vt Paulus Timotheo, aliisque aliis indubitanter dederunt; & necessario dandam esse, vt perpetua esset Pastorum successio, facilè intellexerunt.

*Caluini
declamatio contra
Episcopos
in clerico
ordinatos.*

*Paulum
Caluinus
sacrilegij
detestabilis
accusatur
2. Tim. 1.*

At magno se argumento niti putat Caluinus, quòd Christus in Apostolos sufflans Spiritum illis nõ daret nisi ab eo prodiret Spiritus. Hinc enim infert detestabile Episcoporum sacrilegium, qui eodem symbolo externo vti Spiritum Sanctum initiatis suis cõferunt, atque honorem filio Dei proprium ad se rapiunt. Sed non aduertit, aut dissimulat potius, vt cæcus ac maleuolus hæreticus, à Christo hoc factum esse, vt persona filij Dei, propria autoritate, ab Episcopis idem fieri autoritate non propria, sed ministeriali, & à Christo accepta, & per homines quidem dari Spiritum Sanctum, sed non ab

*Episcopi
dantes Spi-
ritum S.
honorem
Christo
proprium
non assu-
munt.*

Contra
Parm. lib.
2. cap. 14.

Ibidem ca.
11.

De nupt.
& concup.
lib. 2. c. 18.
& lib. 1.
cap. 28.

ipsis hominibus. Vnde & Paulus non dixit Timotheo: Resuscita gratiam que data est tibi à me, sed, quæ data est tibi per me, per impositionem manuum mearum. Quare B. Augustinus acerrimè disputans contra Donatistas, Deum, nõ hominem dare sanctitatem in Sacramentis, obicienti tamen aduersario, Deum per hominem dare, concedit simpliciter. Et ex hoc ipso, quem tractamus, loco ostendit, non quidem ab homine, sed tamen per hominem dari remissionem peccatorum, qui proprius est diuini Spiritus effectus. *Esset, inquit, contra nos, & cogeremur fateri ab homine non per homines remitti peccata, si postquam dixit Christus, Sicut misit me Pater, ego mitto vos, subiicisset continuo. Quorum remisistis peccata, remittuntur eis, cum verò interpositum est. Hoc cum dixisset, insufflauit, & ait illis, Accipite Spiritum Sanctum & deinde illatum, per eum remissionem fieri peccatorum, satis ostenditur non ipsos id agere, sed per eos vtiq; Spiritum Sanctum.* Hæc Augustinus. Sicuti ergo non ab homine, sed per hominem datur remissio peccatorum, siue in pœnitentia, siue in Baptismo; sic non ab homine, sed per hominem datur potestas absoluendi peccata, & baptizandi, & Euangelium prædicandi, idque eisdem ceremoniis, quibus Christus vsus est. Nisi fortè vt impositione manuum à Christo accepta Apostoli vsi fuerunt, sic etiam insufflatione à Christo accepta vti non potuerint. Iam verò quid potentius aut diuinius est, exsufflando Diabolum eiecere, quàm insufflando Spiritus Sancti gratiam dare? Atqui illa altera ceremonia vsa semper est Ecclesia, teste locupletissimo D. Aug. *In Ecclesia (inquit) toto orbe diffusa vbique vniuerses baptizandi infantiuli non ob aliud exsufflantur & exorcizantur, quàm vt ab eis princeps mundi eiciatur foras, à quo necesse est vasa ire possideantur.* Non ergo honorem filio Dei proprium Ecclesia Catholica sibi arripit, sed potestate sibi à Christo data legitime vtitur, qua non quidem ab illa, sed per illam eiusque ministerium variæ diuini Spiritus gratiæ conferuntur, & Diabolus ipse foras eicitur.

Pergamus iam cum Caluino, qui hanc causam adhuc magis premit. *Adde quòd non modò Spiritum Christus, quem accepit, communicat cum suis discipulis, sed tanquam suum largitur, nempe, quem habet cum Patre communem. Quare diuinitatis gloriam sibi vsurpant, quicumquo Spiritum flatu se dare presumentur.* At quid interest siue per flatum, siue per impositionem manuum, siue aliquo alio externo symbolo à Christo accepto, Spiritus S. conferatur? Si ergo flatu Spiritum S. daretur, et

est diuinitatis gloriam sibi vsurpare; eam sibi Paulus vsurpauit, qui per impositionem manuum suarum Spiritus sancti gratiam Timotheo creato presbytero datam fuisse proficitur. Atqui nec Paulus, nec alij Episcopi, hanc se dare gratiam proficuntur, quasi ab illis hæc gratia promanaret, sed quia per illos hæc gratia promanat. *Ministerium suum exhibent* (ait S. Ambrosius) *non ius potestatis exercent. Linguam & manum præbet Sacerdos* (ait D. Chrysostomus) *in his autem quæ à Deo donata sunt, neque Angelus, neque Archangelus efficere quicquam potest. Si minister iustificat impium* (ait Augustinus) *consequens est ut credamus in eum. At cur hæc omnia rectissime à Patribus dicuntur? Sanè quia qui dat, Deus est; per quem multa dantur, Ecclesiæ ministet Sacerdos est. Cùm igitur Nouatiani veteres hæretici potestatem remittendi peccata penes Ecclesiam esse negarent, dicentq; quod nunc Calvinus quasi ex eorum dictatis repetit, Nulla in his hominis potestas est, ubi diuini muneris gratia viget. respondet S. Ambrosius, & ex perpetua Ecclesiæ praxi ac fide, quæ & ipsi exercebant, eos repellens ait. Cur ergo manus imponitis, & benedictionis opus creditis, si quis forte releuauerit agrotus? Cur præsumitis aliquos à colluione diaboli per vos mundari posse? Cur baptizatis, si per hominem peccata dimitti non licet? Quid interest utrum per pœnitentiam an per lauacrum hoc ius sibi datum Sacerdotes vendicent? Vnum in utroque ministerium est. Hæc ille. Et paulò antè dixerat: Vult Dominus ea fieri à seruis suis in nomine suo, quæ faciebat ipse positus in terris. Idem & S. Basilius scribit. Axiomata sua Iesus largitur alijs. Quæ sua sunt, largitur seruis suis. Nec dissimiliter Chrysostomus: Omne iudicium Pater dedit Filio; sed hoc totum video à Filio esse Sacerdotibus commissum. Quare vetustissimus & doctissimus Areopagita, ministros Ecclesiæ ait, purgare, illuminare, perficere. In his nihil filio Dei proprium sibi arrogat Ecclesia; sed filij Dei ministram se agnoscit Ecclesia; ut per illam fiat, quod solus Dei Spiritus facit.*

Atqui necdum suum cursum confecit Calvinus. Currentem insequamur. Iam verò (inquit) notandum est, quos ad munus Pastorale vocat Christus, necessarijs etiam donis ornare, ut pares sint exequendo muneri, vel saltem nõ inanes undique accedant. Quod si verum est, nullo negotio refellitur stulta Pastorum iactantia, qui dum suam Hierarchiam magnificis præconijs extollunt, ne minimam quidem scintillam Spiritus sancti possunt in suis Episcopis ostendere. Volunt ut legitimos credamus

Eccle

De Spiritu Sancto
lib. 3. c. 19.

Homil. 75.

in Ioan.
Citra Crescon. lib. 3.
cap. 11.

De pœnitent. lib. 1.
cap. 7.

In Homil. de pœnit. De Sacerdot. lib. 3. Catest. hierarch. par. 1. cap. 5.

Rix & Caluini contra Episcopos.

Ecclesia Pastores, adeoque Apostolos, & vicarios Christi, quos apparet omni Spiritus gratia prorsus esse vacuos. Atqui hic nobis certa regula praescribitur aestimanda eorum vocationis, qui Ecclesia Dei praesunt; si videamus Spiritu sancto donatos. Hic ille ita praecipiti cursu contra Ecclesiam raptus, ut tam extra huius loci metas quam extra omnem rationis limitem se abripuerit. Nec ad hunc locum quicquam pertinet quod garrat, nec nisi rixa quadam scurrilis totus eius garritus est. Certe (inquit) hic regula praescribitur aestimanda eorum vocationis, qui Ecclesia Dei praesunt, si eos videmus Spiritu sancto donatos. Dona autem exponit, necessaria illa, ut pares sint exequendo muneri, aut saltem non inanes undique accedant. Mentitur ac fallit impostor. Cum Christus insufflando dixit, Accipite Spiritum sanctum: non dedit Apostolis dona illa necessaria quibus pares essent apostolico muneri exequendo; sed illa tantum spirituales potestatem ac facultatem dedit, qua peccata remitterent aut retinerent, ut verba proxime subsequencia manifestum faciunt, nosque in illis explicandis statim ostendemus. Sed & Calvinus ipse hoc ex parte astruit, seque ipse hoc eodem in loco refutat. Ait enim. Si rite omnia expendimus, non tunc in praesentia necessarijs eos dotibus instruit, quam in futurum tempus Spiritus sui organa destinat. Quare hic status ad magnificam illam Spiritus missionem, quam toties pollicitus fuerat, magna ex parte refertur & extendi debet. Agnoscit non hic dari Apostolis necessaria illis dotes quibus exequendo suo muneri pares sint, sed in die Pentecostes illas dadas esse; quod est verissimum; ideoque hoc in loco regulam praesentis aestimandae vocationis ex donis & dotibus exercendae vocationi necessarijs, quae nos videmus, est falsissimum. Cur & quorsum Spiritus S. hoc loco datus fuerit, in proxima sententia explicabitur. Nunc tenemus dona necessaria vocationi sacerdotali nec data nec promissa isto in loco. Sic extra huius loci metas praecipiti & infano cursu longissime se abripuit.

Calvini rixam a seipso refutat.

Calvini furor bacchicus.

Nunc ut omnes rationis atque honestatis limites excederit, quid opus est ostendere? Quid nisi scurrile conivium & bacchicus furor est, omnes in unum Ecclesiae Catholicae episcopos, Sacerdotes, Pastores, Doctores, superba voce damnare, quod nec minima scintilla Spiritus sancti in illis affluat queat? Quis Calvinum talem Aristarchum constituit? Quis illi hanc censoriam potestatem contulit? Quis eum huiusmodi Dictatorem creavit? Annon verè rabelam & scurram agit, flagro potius & loro coercendus, quam iusta oratione referendus.

Sed & cæcus hæreticus (quidni enim superbia cæca sit?) non videt totam hanc orationem in se suosque, siue verè siue falsè, totidem tamen verbis regei posse. Quod qui faceret, siue vera siue falsa narraret, hominis tamen insaniam pari insaniam compesteret. Docet quippe experientia ad insaniam compesterendam optimum esse remedium, ut duo inter se insani committantur; vel certè ut insanum se fingens alium insanum pari furore aggrediatur. Sed mihi in hac scriptura tam seria & graui cum Caluino insanire non libet: & habet adhuc alia quæ contra Catholicos disputet. Illa videamus.

Observent (inquit) lectores, externo & visibili status symbolo simul verbum coniungi. Nam & hinc Sacramenta vim suam mutuantur. Non quòd in voce, que auribus personat, inclusa sit Spiritus efficacia: sed quia à testimonio verbi pendet omnium eorum effectus que ex Sacramentis percipiunt fideles. Hæc hætenus vera sunt, si verbi vocabulo forma Sacramentalis intelligatur elemento visibili coniuncta, non verbi prædicatio, ut latè cõtra Caluinum supra disputauimus. Audiamus sequentia. *In Marc. cap. 1.* *Flat Christus in Apostolos. Hi non statum modo, sed Spiritum quoque recipiunt. Cur, nisi quia illis Christus promittit?* Caluini hic fallit impostor. Non enim quia Christus promittit, sed *impostura de promissione.* quia Christus dat, Apostoli hoc loco Spiritum sanctum accipiunt. Ait illis Christus, *Accipite Spiritum sanctum;* non ait, *Accipietis Spiritum sanctum.* Dat illum, nõ promittit illum. Fallit igitur & mentitur Caluinus. Pergamus nunc. *Similiter (ait Caluinus) in baptismo Christum induimus, abluimur eius sanguine, crucifigitur vetus homo nosler, ut regnet in nobis Dei iustitia. In sacra Cæna spiritualiter Christi carne & sanguine pascimur. Vnde tanta vis, nisi ex Christi promissione, qui Spiritu suo efficit ac prestat quod verbo testatur?* Iam apparet cur antea mentiri Caluinus voluit, quum promittere Christum dixit, quod non promissit, sed dedit. Nempe ut totam vim Sacramentorum doceat à verbo promissionis pendere. Sed ut antea menticus fefellit; sic & quod hinc narrat, aliud Caluini mendacium est. Non ex Christi promissione, sed ex Christi institutione, ex materia elementari & certa verbotum forma ab ipso institutis, pendet tota illa ac tanta Sacramentorum vis, ut loco iam citato cõtra Caluinum latiùs disputauimus. Nunc quid ex his omnibus inferre Caluinus velit, audiamus. *Caluini de seipso iustum iudicium.* Sciamus ergo quacunque commenti sunt homines Sacramenta, nihil aliud quàm mera ludibria esse, aut frivolos lusus: quia nulla signis potest constare veritas, nisi ubi adest verbum Domini.

Quo

Quoniam autem nunquam ita in sacris luditur sine impia Dei contumelia & animorum interitu, summo studio cauenda sunt tales Satanae praestigia. Sunt haec omnia verissima; quo magis execrabiles Calumniae, qui ex diuinissimo venerabilis Eucharistiae Sacramento profanam coenam fecerunt, ubi nihil quàm panis communis manducatur, quem etiam manducant canes, & cuius reliquiae in eorum coena canibus dantur; vel hinc manu recipientes fortè delapsam canis deuorauerit, pro nihilo ab illis habetur; cuius rei in Anglia nostra exempla habemus. Sed ut in Caluini fabula maneamus, qui sunt homines, & quae sunt haec Sacramenta quae commenti sunt? Apertè non dicit; sed quos intelligi velit, subsequens oratio satis demonstrat. Si quis (inquit) obijciat non esse culpandum quod faciunt Episcopi Papales, dum sicut suos inaugurant sacros, quia illic verbum Christi annexum est signo; responsio in proprium est, Christum non loquentum esse Apostolis, ut perperuum sacramentum in Ecclesia institueret, sed semel testari voluisse quod nuper diximus, non aliunde quàm à se solo prodire spiritum dei, se nunquam minus iniungere, quin simul virum suppeditet ministris suis, eoque facultate instruat. Haec ille laetis demonstrans, Sacramentum poenitentiae, in quo fit remissio peccatorum, quod iuxta haec Christi verba Ecclesia Catholica perpetuo celebrat, ipsius iudicio merum esse ludibrium, lusum strippolum, ac Satanae praestigias. Sed quam adferre horum omnium rationem? hanc vnam, quod Christus hic perperuum sacramentum non instituit. Sed hoc ipsum quomodo probat? sola & simplici negatione: & quia alium ille verbum Christi rationem iam assignauit, quod esse debere: Non est verum quod Papistae dicunt, sed quod ego dico. Ita quod tota Ecclesia haecenus semper intellexit & credidit, vnde aliunde infirmat Caluinus quàm quia illud negat, & alibi affirmat. Ita sunt mera ludibria, strippioli lusus, & Satanae praestigia, quae exerceat Caluinus à Satana edoctus. Sic ille in sacris ludit cum impia Dei contumelia, & animarum interitu. Quod vniuersa seruat per orbem Ecclesia, & tota contellatur antiquitas, hoc simplici negatione destruere sibi putat esse Caluinus. Antiquitatis testimonia in proximi textus replicatione profertentur, ubi & quale hic Sacramentum Christus instituit, aptius explicabitur.

Nunc quid adhuc in Caluino contra Ecclesiae fidem sequitur, dispiciamus. Omitto (inquit) quod in Papatu in finem longe diuersum vel potius contrarium sacrificii creatur; nemp

Ecclesia
receptissi-
mam fidem
simplici in-
gatione de-
struit Cal-
uinus.

ad mactandum quotidie Christum, quum ad homines Euangelij
gladio immolandos creati fuerint Apostoli. Alia adhuc hæc ac-
cusatio est, à præsentis Euangelij textus sententia longissi-
mè remota. Neque enim hic de toto & proprio Sacerdotalis
ordinis Sacramento, sed de pœnitentiæ Sacramento, & pote-
state remittendi peccata, quæ ordinis Sacerdotalis & iurisdic-
tionis ordini annexa propria est, disputat Christus, vt in pro-
ximo textu docebitur. Arripit tamen hanc qualemunque an-
sam Caluinus, vt stomacho suo indulgeat. At in Sacramento
ordinis, quod ex hoc loco deduci supponit, creati sacrificos
qui mactent quotidie Christum. Impuro hæretico grauissi-
mos & verustissimos Patres opponimus, qui Sacerdotalis mu-
neris in Ecclesia Christi hanc esse potissimam functionem
docent, vt quotidianum sacrificium corporis & sanguinis
Christi peragant. Dionysius Ateopag. Sacerdotalia munera
& totam Hierarchiam Ecclesiasticam ex instituto describens,
excellensimam eorum partem in sacrificio & liturgia ponit,
quam prolixè & accuratè pertractat. Post sacras (inquit)
diuinorum operum laudes, hostiam salutarem litat, se excusans,
&c. Chrysostomus Sacerdotalem dignitatem & functionem
libris sex enarrans, non in alia re magis eam collocat, quam
in quoridiani sacrificij oblatione. Eum (inquit) qui pro ciui-
tate tota, quid dico ciuitate? immò vniuerso mundo legatus in-
tercedit, deprecatorq; est apud Deum, vt hominum omnium non
viventium modo, sed & mortuorum peccatis propitiu fiat, qua-
lem, quæso, esse oportet? Quum autem ille & Spiritum sanctum
inuocauerit, sacrificiumq; illud horrore ac reuerentia plenissimè
perfecerit, communi omnium Domino manibus assidue pertra-
ctato, quare ex te quoto iuum ordine collocabimus? Hæc ille.
Diuus Ambrosius in libro de dignitate Sacerdotali, ordinem
Sacerdotalem hoc potissimam nomine extollit, quod Regum
colla & Principum genibus Sacerdotum submittantur; & ex-
osculati eorum dextris, orationibus eorum & sacrificijs credant
se communiri. Neque aliam exponit gratiam per manuum im-
positionem presbyterij (de qua Apostolum ad Timotheum)
quam verba mystica quibus confirmatur ad opus electus, acci-
piens inu horitatem teste conscientia sua, vt audeat vice Do-
mini sacrificium Deo suo offerre. De hoc proprio Sacerdotali
munere hanc in modum Cyprianus. Ille sacerdos vice Christi
verè fungitur, qui id quod Christus fecit imitatur: & sacrificiū
verum ac plenum tunc offert Deo Patri, si sic incipiat offerre
secundum quod ipsum Christum videat obtulisse. Rursum alio
in

Sacerdo-
tale offi-
cium pro-
prie in sa-
crificio quo-
ridiano.
Ecclesiast.
Hierarch.
c. 7. par. 3.

De Sacer-
dotio lib. 6

Cap. 20.

In cōment.
in 1. Tim.
4.

Lib. 2.
Epist. 3.

- in loco Sacerdotes quasi etymologicè explicat, *Qui sacrificiū Dei quotidie celebramus: ac similiter Gregorius Nazianz. in earmine: O sacrificia incruenta mittentes Sacerdotes! Dignus Hieronymus Sacerdotum reuerentiam & honorem allegaturus: Absit (inquit) ut de his quicquam sinistrum loquar, qui Apostolico gradui succedentes, Christi corpus sacro ore conficiunt.*
- Lib. 1.**
Epist. 10. Eusebius Pamphili Sacerdotum officium in eo positum demonstrat, ut diuinum numen placantes, pro se ipsis & pro fratribus suis sacrificium perficiant: ἀνορέδωσιν ἰσχυρίαν τῶ διακόνου ἰσχυρίαν. Iustinus martyr ita hoc Sacerdotibus Christianis proprium censet Deo sacrificare, ut scribat: Non accipit à quaquam Deus sacrificia (τὰς θύοις) nisi à sacerdotibus suis, ἢ διὰ τῶν ἰσχυρίαν ἀορῶν. Ignatius Apostolis proximus, adeo hanc functionis Sacerdotalis partem excellentem iudicauit, ut reuerit sine Episcopo præsentem sacrificare, quod tribus quasi synonymis variat: ἄνθρωπος προσέξωσιν, ἄνθρωπος θύοις, ἢ ἄνθρωπος προσέξωσιν, ἢ ἄνθρωπος προσέξωσιν. Irenæo, Polycarpi discipulo, ita hæc res comperita fuit, ut scribat: Sacrificia in veteri populo, sacrificia in Ecclesia: oblationes illic, oblationes & hic: species tantum mutata est. Quæ autem illa species sit, eodem in libro paulò superius explicuerat. Christus (inquit) accipiens panem, & c. noui testamenti nouam docuit oblationem: quam Ecclesia ab Apostolis accipiens, in uniuerso mundo offert Deo. De hoc quoque sacrificio D. Augustinus. Sacrificium (inquit) & oblationem ueluti, corpus autem aptasti mihi: quia pro illis omnibus sacrificijs & oblationibus corpus eius offertur, & participationibus ministratur. Rursum alio in loco. Hebraei celebrabant in uictimis pecorum prophetiam future uictime in cruce. Vnde iam peracti eiusdem sacrificij memoriam celebrant Christiani sacrosanctam oblatione & participatione corporis & sanguinis Domini. Vnde ut utrumque coniungat Augustinus, oblationem & participationem. Solam participationem agnoscunt heretici: oblationem & sacrificium negant, quod mactationem Calvinus vocat, familiari sua auxilij usus. Quibus hæc in parte idem respondebimus quod Augustinus Manichæis, diuinum etiam hoc sacrificium sua profana impietate contaminantibus, sicut cæna Calvinistica idem hodie contaminat, eodem modo respondit. Manichei (& Calviniani) nescientes quid mandandum sit in sacrificijs Gentium, & quid intelligendum in sacrificijs Hebræorum, & quid tenendum vel obseruandum in sacrificio Christianorum, vanitatem suam sacrum offerunt diabolo. Satis sunt hæc & clara & numerosa totius antiquitatis testia

Ibidem.

aliud esse, quam in Euāgelica prædicatione perpetuam quendam peccatorum remissionem gratuitam credentibus denunciatam, (nouam huius temporis porrentum, & prophanam vocis nouitatem) modis omnibus probare contendit. Sed antequam eius corruptelas propono, sanam doctrinam veluti amuletum præmittam; sanam & genuinam totius huius loci expositionem, non à meo cerebro excogitatam, non nouellam & profanā, sed à uetustissimis Patribus acceptā, & litera Euāgelicæ perspicuè in hærentem in mediū proferam.

Varia Apostolica potestas varijs temporibus udata.

Luc. 22.

Ioan. 17.

Matt. 28.

Luca 4.

Verborum Christi explicatio.

Christus Dominus variam, quam in terris exercuit, potestatem Apostolis suis, & eorum futuris successoribus, non totam simul & semel, sed varijs temporibus ac locis, prout suæ sapientiæ conuenire uidebat, maximè circa vltimos conuersationis suæ humane dies, communicauit. In vltima Cæca supremi sui & diuinissimi Sacramenti administratos eos constituit dicens, *Hoc facite in meam commemorationem*, vltimè præ ex veterum consensu ostendimus. In concione postrema ampliores illis potestatem iam iam daturus, sic Patrem alloquitur: *Sicut tu me misisti in mundum, ita & ego misi eos in mundum*, id est, constitui & decreui eos mittere in mundum. Quod enim in proximo futurum erat, quasi iam confectum narrat Christus. Sicut & illud aliud eodem in capite: *Opus consummaui quod dedisti mihi ut faciam*, cum necdum in cruce consummatum illud opus esset. Post mortem ac resurrectionem, hanc in particulari missionem facit. Et quidem ad Euāgelij toto orbe prædicationem iam iam ad Patrem ascensurus eos mittit, simulque baptizandi potestatem confert. *Ites docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris & Filij & Spiritus S.* Nunc hoc in loco ipso die resurrectionis suæ cōgregatis Apostolis suis (vno absente Thoma) apparuit, dat illis potestatem remittendi peccata, qualem ipse exercuerat: Antequam hanc potestatem conferat, præmittit: *Sicut misi me Pater, & ego mitto vos*. Ego sum missus à Patre euāgelizare pauperibus, sanare contritos corde, predicare captiuitatem remissionem, & cæcis visum, dimittere confractos in remissionem peccatorum, predicare annū Domini acceptum, & diem retributionis. Quod mihi muneris Pater cōmisi; hoc ego nūc vobis relinquo: et ego vos vicarios cōstituo. Qua autoritate Pater misit me, eadē ego mitto vos. Ego non solum docui, euāgelizauit, predicauit, veritatē manifestauit super terram (quam totam potestatem alio loco ac tempore, maiori numero collectis tribuisti) sed & sanauit contritos corde, dimisi confractos in remissionem peccata

peccata remissi & condonavi, Magdalena, Paralytico, & aliis. *Luca 7.*
 Docui verbo & miraculo, filium hominis habere potestatem *Matth. 9.*
remittendi peccata super terram. Hanc potestatem vobis iam
 daturus, tum insufflationis externo symbolo, tum verbo de
 presenti Spiritum sanctum vobis confero. *Accipite Spiritum*
sanctum. Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis. Quia
 enim solius Dei est remittere peccata, & propriū Spiritus S.
 & dilectionis diuinæ opus, propterea vt de hac vobis data
 vera ac certa potestate nemo ambigat, *Accipite Spiritum S.*
 Sic in hunc locum Cyrillus Alexandr. *verus ac nobilis inter-* *Ad Ioan.*
pres (ait Beza) & ὁ ἀληθὴς ἀποστόλος ἀλλοῦ commentatur. Solius *c. 18. v. 13.*
(inquit) veri Dei est, vt possit à peccatis homines soluere. Quia
igitur ratione diuina natura potestatem ac dignitatem disci- *In Ioan.*
pulis suis Saluator largitus est: Respondet. Quia certè absurdum *lib. 12. c.*
non est peccata remitti posse ab illis qui Spiritum sanctū habent *56.*
in se ipsis. Nam cū ipsi remittunt aut detinent, Spiritus S. qui
est in eis, per eos remittit aut detinet. Hæc ille. Sic & D. Am- *De pœnit.*
brosius. Ipsum (inquit) munus Spiritus sancti fit nunc officium *lib. 1. c. 2.*
Sacerdotis. Ius autem Spiritus sancti in solisendis ligandisque cri-
minibus est. Nec dissimiliter D. Augustinus. Remissio peccato-
rum quoniam non datur nisi in Spiritu S. (hoc est, illi appro- *Serm. 11.*
priatur remissio peccatorum, vt copiosè declarat) in illa Ec- *de verb.*
clesia tantummodò dari potest qua habet Spiritum sanctum, & *Domini.*
paulò pòst: Deus quum mortem peccatoris nollet, sed vt reuer-
tatur & viuat, dedit Ecclesie suæ Spiritum S. vt cuicumq; in eo
peccata dimitteret, dimitterentur ei. Sed & alio in loco idem
August. Nemo sibi dicat, Occultè ago pœnitentiam, apud Deum *Hom. 49.*
ago: nouit Deus, qui mihi ignoscit, quia in corde ago. Ergo sine *ex Homi-*
causa dictum est: Quæ solueritis super terram, erunt soluta & in *lys 50.*
caelis: Docet luculenter potestatem à Christo Ecclesie datam,
 vt in Spiritu S. peccata remittat. Id ex hoc loco colligit
 Chrysostomus. Sacerdotibus (inquit) datum est vt hanc po- *Lib. 3. de*
 testatem habent, quam Deus nec Angelis, nec Archangelis *Sacerdo-*
 dari voluit. Neque enim ad illos dictum est, *Quorumcumq; re-* *tio.*
miseritis peccata, remittuntur eis. Idem ex iisdem verbis col-
 ligit Ambrosius. *Autunt Nouatiani se Domino deferre reueren-* *De pœnit.*
tiam, cui soli remittendorum criminum potestatem reseruent. *lib. 1. c. 2.*
 Immo nulli maiorem iniuriam faciunt, quàm qui eius volunt
 mandata rescindere, & commissum munus refundere. Nam cū
 ipse in Euangelio suo dixerit Dominus Iesus, *Accipite Spiritum*
sanctum. Quorū remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum
retinueritis, detenta erunt: quis est qui magis honorati? utrum

qui mandatis obtemperat, an qui resistit? Ecclesia in utroq; seruat obedientiam, ut peccatum & alliget & relaxet. Hæc ille.

Audiamus nunc ergo Caluinum an non sit hereticis Nouatianis in hac causa similis. Non dubium est (inquit) quin hic breuiter complexus sit Dominus Euangelij summam. Non dubium est quin audacter & confidenter mentiat Caluinus: quod ex ea, quam subnectit, probatione statim apparebit. Neque enim (inquit) separanda est hac potestas remittendi peccata à docendi officio, cui uno contextu annexa est. Atqui nec hoc verum putamus, & ut verum sit, non sequitur tamen: In eodem contextu ponitur docendi officium, & potestas remittendi peccata, ergo potestas remittendi peccata non debet separari ab officio docendi, aut remittere peccata nihil aliud est quàm Euangelij summa; tum quia alia quàm plurima complectitur Euangelij prædicatio, tum maximè quia Euangelicæ prædicationis hic finis ac fructus est, ut qui verbo fidei audito crediderunt, postea pœnitentiâ agentes à peccatis soluantur; non autem hoc ipsius prædicationis officij est, prædicando remittere & condonare peccata. Petrus post prædicationem factam videns auditores suos compunctos, ac dicentes;

Act. 1.

Quid faciemus, viri fratres? iubet eos pœnitentiâ agere, & baptizari in remissionem peccatorum. Non dicit eis: iam credendo prædicationi factæ remissa sunt vobis peccata.

Sed pergamus cum Caluino, & ut suum paradoxum probet, videamus. Dixerat paulo ante Christus: Sicut misit me pater, ita ego mitto vos. Nunc quorsum spectet, ac quid sibi velit ista legatio, declarat: tantum anteposuit quod nunc præcipuus est Euangelij prædicandi finis, ut Deo reconciliaretur homines. Est sanè finis Euangelij prædicandi, & hoc scilicet verba, Ego mitto vos, de prædicatione Euangelij possunt intelligi, & non de hac peculiari & stricta potestate, quâ subiungitur

Potestas remittendi peccata à prædicatione Euangelij quomodo separatur & quomodo non.

remittendi peccata, ut nos exposuimus: sed non est ipsam prædicandi officium, ut Caluinus postea docebit. Hoc etiam sensu non separatur ab officio docendi, potestas remittendi quia hic finis & fructus illius est: sed certè sic separatur potestas remittendi peccata ab officio docendi, ut aliud sit remittere peccata, aliud prædicare Euangelium; nec in ipsa prædicatione aut per ipsam remittantur peccata, sed post illam prædicationem fidei doctrinam acceptam & creditam. Interposuit Christus se Spiritum sanctum illis dare, ut remitterent peccata; ut hanc finem & maximum fructum prædicationis suæ Euangelicæ audirent

auditoribus & discipulis suis impartirent. Quod ergo hic dixit Calvinus, libenter amplectimur. Sed alium ille sensum coquit, alia cogitat consilia.

Primum, hanc reconciliationem, in quo consistat, multis *Recõcilia-* verbis, sed fallacibus & impiis (quæ propterea præterire no- *tionis no-* lumus) explicat. Quod (inquit) sit gratuita peccatorum venia: *stra mini-* quod & Paulus docet 2. Cor. 5. 18. ubi Euangelium hac ratione *sterium* appellat ministerium reconciliationis. Reconciliantur quidem *quid.* homines Deo gratuita venia peccatorum: sed nec in sola hac gratuita venia consistit reconciliatio, ad quam interna etiam renouatio requiritur; nec in hac recõciliatione gratuita Euangelij finis ac summa cõsistit; nec Paulus loco citato de Euangelio loquitur; nec Euangelium appellat ministerium reconciliationis, vt Calvinus mendaciter affirmat; sed hoc tantum dicit: *Omnia ex Deo, qui nos reconciliauit sibi per Christum, & dedit nobis ministerium reconciliationis.* Hic de Euangelio aut de Euangelica prædicatione nihil Paulus. Immo multò plus & longè aliud ibi loquitur Apostolus. *Si qua (inquit) in Christo noua creatura, vetera transferunt, ecce facta sunt omnia noua.* id est: Cùm simus noua creatura in Christo facti, veteris hominis desideria, seu legalia omnia iam transferunt. Notus cultus & noua vita in Christo successit. *Omnia autem ex Deo, id est, tota hæc innouatio ex Dei bonitate est: qui nos recõciliauit sibi per Christum, id est, qui omnes credentes per mediatorum Christum nouas creaturas fecit: & dedit nobis (noui testamenti ministris) ministerium reconciliationis, id est, officium & potestatem ea faciendi per quæ homines recõciliantur Deo; videlicet non solum verbum prædicandi, sed & baptizandi, & peccata remittendi, & quælibet Sacramenta administrandi.* In ministerio enim reconciliationis omnia ista continentur. Ipsa quoque Euangelica prædicatio latius patet, quàm vt gratuitam peccatorum veniam annunciet. Quod videns ipse Calvinus subiungit. *Multa quidem alia continet Euangelium. Sed hoc in primis agit illic Deus, vt recipiat homines in gratiam, peccata non imputando. Quare si fideles Ecclesie ministros præstare volumus, summo studio in hanc partem incumbere decet. Nam in hoc maxime differt à prophana philosophia Euangelium, quia hominis salutem in gratuita peccatorum remissione cõstituit. Nam & hinc fluunt alia Dei beneficia, vt nos illuminet Deus ac regeneret Spiritu suo, vt reformet ad imaginem suam, vt inuicta fortitudine contra mundum & Satanam nos armet. Itaque tota pietatis doctrina & spirituale Ecclesie*

Fabula errorum plena.

adificium fundamento illo nititur, quod Deus nos à peccatis omnibus absolutos gratis sibi adoptat. Fabulam narravit multis erroribus plenam. Ostendere vult Evangelij summam in gratuita peccatorum remissione consistere, vt hac demonstratione per modum proloquij facta, sic ad textus enarrationem seu verius corruptionem fœdam descēdat. Agnoscit alia multa continere Euangelium, præter hanc gratuitam peccatorum remissionem. Sed quæ illa alia multa sunt, vafere dissimulat; ne si illa in mediũ proferret, mendacij, quod stabilire vitæ, turpitudine confestim se proderet. Atqui iam in præmio totius huius operis opportunè ostendimus, Euangelium præter remissionem peccatorum gratuitam, maximè & imprimis esse totius vitæ nouitatem *seruire Deo in sanctitate & iustitia omnibus diebus vitæ nostræ, & in hoc maximè apparuisse gratiam Saluatoris nostri Dei (teste Apostolo) vt abnegantes impietatem & secularia desideria, sobriè, piè, & iustè viuamus in hoc seculo, expectantes beatam spem, & aduentum gloria magni Dei.* Hoc ergo imprimis agit Deus per Euangelij prædicationem, non vt recipiat homines in gratiam, peccata non imputando, vt Calvinus narrat; est quippe exordium hoc tantum & principium prædicationis Euangelicæ, vt illa prima vox testatur Ioan. Baptistæ, *Pœnitentiam agite, & illa prima vox Christi, Pœnitentiam agite, appropinquat enim regnum cælorum.* Item illa prima Petri concio: *Pœnitentiam agite, & baptizetur vnusquisque vestrum in remissionem peccatorum.* Prima hæc fidei & religionis Christianæ rudimenta sunt, & vt Paulus loquitur, *elementa sermonum Dei. Est sermo inebriantis Christi, iacere fundamentum pœnitentiæ ab operibus mortuis & fidei ad Deum.* Doctrina remissionis peccatorum gratuita per fidem in Deum & pœnitentiam, est initialis & elementalis hominis Christiani doctrina. Perfectio doctrinæ quæ Christus in postrema concione docuit, hæc est: *Manete in dilectione mea: sicut ego præcepta Patris mei seruauit, & maneo in dilectione eius. Si quis diligit me, sermones meos seruabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus.* Hic est præcipuus Euangelij finis. In hoc maxime differt à prophana philosophia Euangelium, non quod hominis salutem in gratuita peccatorum remissione constituit, vt Calvinus affirmat, quasi Epicuream vitam in voluptate & negligentia agentis, non nisi perpetuò peccantes perpetua peccati remissione & aliena iustitia, cæque impunitate, saluarentur, sed

*Impositura
Caluini.*

*Euangelij
vita nouitas.*

*Euangelij
perfectio
in primis
eius rudimentis
ponunt hæretici.*

Act. 2.

Heb. 6.

Ioan. 15.

*Euangelij
finis pro
prius.*

*Euangelij
à prophana
philosophia
quo distet.*

sed quod facit nos veros Dei cultores, facit diligere Deum, seruate sermones eius, manete in Deo, vni in Deo per charitatem in hac vita, & frui Deo per visionem in altera vita. Nequa ab hac remissione peccatorum gratuita, fluunt alia Dei beneficia, vt narrat Caluinus; sed ab hac incipiunt tanquam ab imperfectiori ad perfectius tendendo, & tanquam a necessario ad magis excellentia progrediendo. *Vt illuminet nos Deus per fidem, non facit remissio peccatorum gratuita; quia ipsa remissio nem precedere debet fides, & illuminatio per fidem. Qui enim non credit in filium Dei, ira Dei manet super eum. Vt autem Deus nos suo Spiritu regenere, vt ad imaginem suam reformet, vt inuicta fortitudine contra mundum & Satanam nos armet, non hæc ex remissione peccatorum gratuita fluunt, nõ ex ea deriuatur, sed ex vnus dono charitatis quæ post remissionem gratuitam diffunditur in cordibus credentium per Spiritum Sanctum qui datus est illis. Hunc ordinem seruat Paulus. Secundum suam misericordiam saluos nos fecit per lauacrum regenerationis, (ibi est remissio peccatorum iuxta illud Petri, *Baptizetur vnusquisque vestrum in remissionem peccatorum; & iuxta illud Anania ad Paulum, Exurge, & baptizare, & ablue peccata tua, inuocato nomine ipsius) & renouationis Spiritus Sancti quem effudit in nos abunde. Hic est charitas diffusa per Spiritum Sanctum in cordibus, quæ reformat nos ad imaginem Christi, quatenus per illam ambulamus in nouitate vite, veterem hominem deponentes. Qui enim diligit me, sermones meos seruabit. Hæc etiam charitas armat nos contra mundum & Satanam: quia valida est sicut mors dilectio; & qui manet in charitate, manet in Deo, & Deus in eo, ac per hoc maior est qui in fidelibus quam qui in mundo. Ex charitate igitur ista Dei beneficia fluunt, nõ ex remissione peccatorum gratuita. Tota igitur pietatis doctrina, & spirituale edificium Ecclesie, non illo fundamento nititur, quod Deus nos a peccatis absolutos gratis sibi adoptat, vt Caluinus nequiter lectorem fallit, cum gratuita hæc adoptio, quatenus vnã peccatorum remissionem concernit, non nisi initium sit substantia Christi (vt Paulus loquitur) & inchoatio sermonum eius, sed tota pietatis doctrina & spirituale Ecclesie edificium est, vt tẽpla simus Spiritus sancti, vt Deus nos inhabitet, vt adherentes Domino, vnus cum eo Spiritus siamus, denique vt viam excellentiorẽ teneamus, quam Paulus nobis demonstrare proficeret. Viam videlicet charitatis, sine qua nihil sumus, & quæ ceteris omnia, ipsa fide ac spe maior est. In duobus**

A remiss. pecca. alia beneficia nõ fluunt, sed incipiunt.

Ioan. 3. Charitas est renouationis & reformationis nõ sira fons.

Tit. 3.

Act. 2.

Act. 22.

Rom. 6.

& 7.

Ioan. 15.

Can. 4.

1. Ioan. 4.

Privatio

nihil operatur, sed

noua forma.

Heb. 3.

1. Cor. 7.

& 12.

& 13.

- Luc. 17. quippè dilectionis mandatis tota Lex pendet, & Propheta. Quare si fideles Euangelij ministros præstare volumus, summo studio in hac partè incubere deest, ut hæc duo charitatis mædata potissimum inculcentur, ut viâ charitatis doceamus, ut fideles in Dei dilectione manere, eiusq; præcepta seruare adhorremur. In eo est Euangelij summa. In hoc apparuit Filius Dei, ut dissoluat opera Diaboli. In hoc apparuit gratia Salutaris nostri Dei, ut abnegantes impietatem & secularia desideria, sobriè, iustè, & piè viuamus in hoc seculo. Ad hoc euangelizandum & docendum missi sunt Apostoli, dicente illis Christus.
- Matt. 28. Docentes eos seruare omnia quaecunque mandavi vobis. Toto igitur Caluini præludio manifesti & grauissimi erroris conuictio, videamus iam quem Christi verbis sensum affingat.

Caterum (inquit) ita mandatum Christus iniungit Apostolis remittendi peccata, ut minime, quod suum est, in ipsos transferat. Proprium eius est, peccata remittere. Hunc honorem, quatenus in ipsis est, Apostolis nõ resignat, sed iubet suo nomine remissionem peccatorum testari, ut per eos Deo homines reconciliet, denique solus ipse propriè loquendo per Apostolos suos peccata remittit. De hac re tota satis multa iam antea diximus, ut nihil

hic repetere sit opus, etsi eandem iterum cantilenam canere Caluino visum fuit, ut sic post multa tandè præambula totum suum toxicum effunderet. Nõ enim nisi pedetentim & multa præfatus ad corruptelam suam patefaciendam descendere voluit. Nunc igitur ad eam se accingit. Potest tamè quari, quum testes solùm vel præcones huius beneficii non auctores eos constituit, cur tam magnificè extollat eorum potestatem. Respondeo hoc peribilienda nostre fidei fuisse datum. Nihil nostra magis interest, quam ut securè statuere nobis liceat, non venire in memoriam peccata nostra coram Deo. Zacharias in suo Cantico hanc vocat scientiam salutis. Ad eam probèdam cum Deus utatur testimonio hominum, nunquam acquiescent conscientia, nisi in eorum personam Deum ipsum loquentem agnoscant. Idèo dicit Paulus: Etiamur vos ut reconciliemini Deo, tanquam Christo per nos obsecrante. Videmus nunc cur tam splendido elogio cõmendet Christus ac ornet ministeriũ quod Apostolis iniungit, nempe ut tibi sibi persuadeant fideles ratũ esse quod audiunt de remissis peccatis, nec minoris faciant reconciliationem qua voce hominũ ostentur, quam si Deus ipse manũ e celo porrigeret. Ac uberrimam huius doctrine fructum quotidie percipit Ecclesia, dum Pastores suos intelligit diuinitus ordinatos esse æternæ salutis sponsarios nec peccatorum remissionem, qua apud illos deposita est, precor

Hac scientia salutis erat per Joannem Baptistam danda, quatenus iudicium erat viam salutis ad Christum, non per ipsum Christum, aut quos ille misit. Sic ad certitudinem Caluini nam non magis pertinet quam ad raphana quo venduntur in foro.

esse quarendam. Nec verò propterea vilescere nobis debet incomparabilis hic thesaurus, quia in vasis fictilibus exponitur, sed est cur agamus gratias Deo, qui tanto honore dignatus est homines, ut intestanda peccatorum remissione suam ac filij personam sustineant. Fanaticos autem homines sciamus, dum hanc legationem spernunt, Christi sanguinem pedibus calcare. Hæc ille. Vix tandè post multas verborum ambages, post longa & garrula præludia, animi sui sententiam impostor aperuit, quæ tamen ex multis fragmentis simul confarciendis colligenda est, clarè & apertè non exponitur. Summa est, hæc verba, *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis*, hunc sensum habere. Quibus prædicando Euangelium gratuitam à Deo peccatorum remissionem annunciaueritis, & testati fueritis, illi certò & tutò remissa sibi esse peccata credere possunt ac debent. Loquitur enim Christus magnificè, & dicit Apostolos remittere peccata, sed sensus est, quòd hanc remissionem non nisi attestantur. Tamen ut secuti ac certi simus, dicit eos remittere. Hæc est sententiæ Caluini hoc loco summa. *Inbet (inquit) eos Christus suo nomine remissionem peccatorum testari. Testes solùm vel præcones facit eos huius beneficij. Tutò sibi persuadebunt fideles ratum esse quod audiunt (ex voce Prædicantis ministri) de remissis peccatis. Pastores diuinitus ordinantur æterna salutis sponsores, & hoc honore dignatus est illos Deus in testanda peccatorum remissione. Ex his verborum Caluini fragmentis totam eius sententiam autè dictam colligimus. Nunc eius absurditatem ac impietatem breuiter aperiemus, simulque quæ obiter à Caluino ad eius confirmationem inserta sunt, referabimus.*

Absurda Caluini sententiæ est tribus ex causis. Primùm, quia authoritas prædicandi Euangelium, in qua prædicatione ponit Caluinus remissionis peccatorum attestationem seu annunciationem & præconium, iam dudum antea Apostolis fuit concessa quo ad Iudæos, & postea distinctè quo ad omnes gentes, ipso die ascensionis Dominicæ. Non ergo in his verbis, & hoc tempore ipso resurrectionis die data fuit illa prædicandi potestas. Secundò, quia prædicatio Euangelij, vel annuntiatio & attestatio in illa facta, ab ipsa remissione peccatorum res est longissimè distincta: quod ex eo fit euidens, quia, ut remittantur peccata, multa præter fidem requiruntur, adium præteritæ vitæ, propositum melioris vitæ, spes veniæ, Dei dilectio & proximi. Ad prædicationem verbi legitimè audiendam sola requiritur fides, ut credatur verbo prædicato.

Caluina-
na explica-
tionis sum-
ma.

Luc. 10.
Matr. 28.

Euangeli-
ca prædica-
tio non re-
mittit pec-
cata.

Aliud ergo & longè aliud est verbi prædicatio, & peccatorum remissio, & consequenter utriusque potestas. Terrib, prædicator verbi non potest nisi in genere annunciare aut attestari remissionem peccatorum, idque iis legibus & conditionibus quas Deus in Scripturis præscribit. Remissio peccatorum quam fingit Calvinus, est certa fides in paritales, qua certò quisque credit sibi peccata remitti. Hoc Petrus, aut Paulo (verbi gratia) Prædicator aut Pastor non annunciat, non testatur, sed tantum in genere Euangelicam doctrinam prædicat, si sicut oportet Euangelium prædicat: neque enim vel Christus, vel Apostoli aliter prædicauerunt. Deinde ut hæc iam sententiæ manifesta impietas appareat, quærimus à Caluino & Calvinistis, omnibusque hodie hæreticis pariter com Caluino insanientibus, an Christus remittendo peccata Magdalenæ, Paralytico, & aliis, aut in verbi prædicatione eam iugitus est remissionem, aut non nisi eam attestatus fuerit, eorum verè remiserit peccata. Neutrum sine maxima vel absurdate vel impietate dici potest: Atqui hoc in loco sic mittit Apostolos Christus, sicut ille missus erat. Remittunt ergo & illi peccata verè, sicut Christus remisit; verbo absolutionis, non verbo prædicationis, verbo efficaci, non verbo testimonij.

Luc. 7.

Matth. 9.

Quomodo
Christus &
quomodo
Ecclesia
peccata re-
mittit.

1.

Ephes. 4.

2.

Disparitas
inter Chri-
stum &

Quo tamen in loco ne omnimodam paritatem in Christo & Apostolis ponere videamur, paucis exponam, qua in re similes, qua in re dissimiles Apostoli Christo hac in parte sunt. Similitudo enim in quibusdam locum habet; in quibusdam non habet. Primum, in fine conveniunt. Sicut enim missus est Christus, ut doceret veritatem, & quos docuit, ad salutem perduceret; sic Apostoli missi sunt ad docendum omnes gentes, & quos docuerunt, ad salutem conducere: *act consummationem sanctorum, in edificationem corporis Christi, &c.* Secundò, in principio conveniunt: quia sicut Christus homo missus est à divina Patris potestate, sic Christus Dei filius eadem divina potestate misit Apostolos, ut principium missionis in utroque sit simile. Tertio, in modo conveniunt: quia sicut Christus non erat merus annunciator & nudus prædicator verbi, sed potestatem quoque spiritualem habuit, *Unctus à Deo præ participibus suis, qua Pastor bonus erat, ac regendi & gubernandi facultatem habuit, sic Apostoli non solum prædicatores verbi, sed & Pastores animarum erant, quos posuit Spiritus Sanctus regere Ecclesiam suam, & ad hoc Spiritum Sanctum acciperunt, ut peccata remitteret ac retinerent.* Dissimiles tamen & dispares multum Christo Apostoli, aliique Pastores sunt.

rum natura, tum potestate. Natura, quia solum homines sunt, *Ecclesiam*
ideoque non nisi in nomine & potestate Dei & filij eius pec- *quoad remissionem*
cata remittunt. Potestate, quia non nisi limitatam habent, *peccatorum*
vt vicarij, non vt Domini. Quorum neutrum obstat quin ve-
rè peccata remittant ac retineant: neutrum cogit vt soli sint
præcones ac testes factæ remissionis peccatorum. Postremò
impia est Caluini expositio, quia nouella, prophana, SS. Pa-
tribus (quorum testimonia nuper produximus) aduersa &
contraria; denique à Christi verbis prorsus aliena est, vt mox
in proximo membro luculenter docebitur.

Nunc cum Caluino pergamus. Rursum (inquit) plusquam
insulsi sunt Papistæ, qui locum hunc ad magicas suas absolutio-
nes detorquent. Nisi quis peccata confessus fuerit in aurem Sa-
cerdotis, nulla secundum eos speranda est remissio. Christus enim
peccata voluit per Apostolos remitti, absoluere autem nequeunt
nisi causa cognita: ergo confiteri necesse est. Hæc sanè ratiocini-
atio & collectio ex hoc loco non Papistarum modo, sed do-
ctissimorum Patrum est, cum quibus insulsi esse malumus,
quàm cum Caluino sapere, qui nunquam se sapere putat nisi
cum solus sapit: qui sapere ad sobrietatem, spiritu suo indi-
gnum semper iudicauit; & Apostolo contrarius, prudens vult
semper esse apud semetipsum, alta sapere, humilibus non con-
sentire. Audiuimus antea, potestatem remittendi peccata Ec-
clesiæ datam ex hoc loco colligere & docere Cyrillum, Chry-
sostomum, Ambrosium, Augustinum. Addit Cyrillus eodem
loco, hæc potestatem exercere Ecclesiam partim in baptismo,
partim in pœnitentia, vbi peccatorum confessio facienda est.
Addit Chrysostomus: potestatem condonandi peccata datam
Sacerdotibus, non solum in baptismo, sed & postea. Non solum
(inquit) quum nos regenerant Sacerdotes, sed & postea con-
donandorum nobis peccatorum facultatem obtinent. Vbi & docet
duplex hoc esse discrimen, Sacerdotum veteris legis & nouæ,
quod illis datum erat corporis lepram non purgare, sed purgatam
probare; hi vero concessum est anima lepras non purgatas pro-
bare & ostendere (vt Caluinus vult) sed prorsus purgare. Hoc
autem in pœnitentiæ Sacramento sacerdotes præstare, aper-
tis verbis alio in loco docet. Addit Augustinus loco illic ci-
tato: Ergo sine causa sunt clauis data Ecclesiæ Dei? Frustramus
Euangelium Dei, frustramus verba Christi. Iob dicit: Si erubui
in conspectu populi mei confiteri peccata mea. Addit denique
Ambrosius: Impossibile videbatur per pœnitentiam deleri pec-
cata. Concessit hoc Christus Apostolis: quod ab Apostolis ad Sa-
cerdo

Rom. 12. 3.

Rom. 16.

Lib. 12. ca.
56. in 102.De sacerdotibus
lib. 3.Homil. 10.
in Matth.Homil. 49.
ex homil.

50.

De pœnitentia
lib. 2. c. 12.

- In Psal. 38. *cerdotum officia trāmissum est. Et iterum alio in loco, Dominus, quod antè erat iudicij sui, dedit Apostolis peccata remittendi aequitatem, ne cito soluenda diu ligata manerent. Hic Nouatianus (sed nec Calvinus) non audiuit; sed Ecclesia Dei audiuit. Non potestatem vsurpamus, sed seruiamus imperio. Hic alios Patres adiungimus. Episcopus vel presbyter (ait D. Hieronymus) pro officio suo, quum peccatorum varietates audiverit, scit qui ligandus sit, quiq; soluendus. Reatus cōscientiarum (ait Leo Magnus) sufficit solis Sacerdotibus indicari confessione secreta. Plenius D. Basilius. Necessariò ijs aperiri peccata debent, quibus credita est dispensatio mysteriorum Dei. Ad hoc hortatur antiquissimus Athanasius. Si nondū soluta sunt peccatorum tuorū vincula, tradas te ipsum discipulis Iesu; ad iudicium enim qui te solvant pro potestate ea quam à Salvatore acciperunt. Superni quippe iudicis principatum sortiuntur (ait Gregorius Magnus) ut vice Dei quibusdam peccata remittant, quibusdam relaxent, & animarum iudices fiant. Hoc est enim immobile seueritatis Apostolica iudicium (ait Hilarius) ut quos in terris ligauerint, id est, peccatorū nodis innexos reliquerint, & quos soluerint, confessione videlicet venia receperint in salutem in Apostolica conditione sententiae; in talis quoque aut soluti sint, aut ligati. Mediator quippe Dei & hominum, homo Iesus Christus (ait Leo Magnus) hanc prapostitis Ecclesia tradidit potestatem, ut & confitentibus satisfactionem penitentiae darent, & eadem salubri satisfactione purgatos ad communem Sacramentorum per ianuam reconciliationis admitterent. Cui conformiter Augustinus de pœnitente ita scribit. Venit ad Antiochites, & à prapostitis sacrorum accipiat satisfactionis suae modum. Quia videlicet, ut scribit alio in loco Chrysostomus, A terra iudicādi principalem auctoritatem sumit ecclesia. Nam iudex sedet in terra, Dominus sequitur seruum; & quicquid hic in inferioribus iudicavit, hoc ille in supernis cōprobatur. Propter hanc iudicalem potestatem adeò necessaria semper habita fuit causa cognitio, & peccatorum confessio, seu secreta, seu publica, ut antiquissimus Cyprianus sic de ea scribat: Eriam in minoribus peccatis agunt peccatores penitentiam iusto tempore, & secundum disciplina ordinem ad exomologationem id est, confessionem peccatorum veniunt, & per manus impositionem Episcopi & cleri, ius communicationis accipiunt. Quae etiam in solis cogitationū peccatis, quae lethale crimen continebant, facere Christianos idem antiquissimus martyr hinc verbis docet: Quamuis nullo sacrificij aut libelli facinorosi*
- In cōment. in Matth. cap. 16. Epist. 30. In reg. breuior. q. 288. Sermon. in illud, Profect. in pagum, &c. Homil. 26. super Euā. In Matth. cap. 18. Epist. 91. Homil. 50. cap. 11. Homi. 5. de verbu Esa. vidi Dominum. Lib. 3. Epist. 14. Serm. 5. de lapsis.

stricti sint, quoniam tamen de hoc vel cogitauerunt, hoc ipsum apud Sacerdotem Dei dolenter & simpliciter consistentes, exomologese in conscientia faciunt, animi sui pondus exponunt, salutarem medelam exquirunt. Quod totum quanta seueritate tum à fidelibus præstitum, tum ab Ecclesiæ Pastoribus necessariò exactum fuerit, luculentus testis esse potest Theodorus. Sunt (inquit) medicabilia quæ etiam post baptismum sunt vulnera. Medicabilia autem non per solam fidem data remissione (vt sanè volunt hodie hæretici) sed per multas lacrymas, & fletus, & luctus, & ieiunium, & orationem, & laborem facti peccati quantitati commoderatum. Qui enim non sic affecti sunt, eos nec admittere quidem didicimus, nec diuina eis impartire has habet Ecclesia leges de pœnitentia. Cum tot ac tantis antiquitate, eruditione, sanctitate illustribus Patribus, Ecclesiarum Episcopis, insulsi esse malumus, quàm cum Caluino sapere. Agnoscunt in potestate remittendi peccata à Christo Apostolis aliisque sacerdotibus data, iudicium exerceri: In hoc iudicio peccata vel remitti vel ligari: In pœnitentiæ Sacramento hoc iudicium exerceri: Vt hoc iudiciũ exercatur, peccatorum confessionem necessariò fieri: Iuxta peccati confessionem præscribi satisfactionis modum: Atque hac demum via ac ratione in Ecclesia solui peccata, absolutionem dari.

In Epitome diuinarum decretorum cap. de pœnitentia.

1.
2.
3.
4.
5.
6.

Elegans sibi videtur Caluinus, qui sententiam Ecclesiæ in soluendis peccatis, magicam absolutionem vocare potuit. Sic homini impio magicum est, quicquid ex Christi instituto circa diuina Sacramenta conceptis verbis peragitur. Magicum Caluino est vti hac forma verborum: *Ego te baptizo in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti*. Magicum est, accepto in manus pane dicere, *Hoc est corpus meum*. Sed quæ contra has eius blasphemias aliis in locis iam disseruimus, ad hanc quoque Satanicam eius contumeliam refutandam sufficere possunt. Manet firma Ecclesiæ Catholicæ sententia, tot nobilissimorum Patrum testimoniis roborata, Christum in his ad Apostolos verbis, *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis*, veram & diuinam illis potestatem dedisse, non in verbi prædicatione, sed in pœnitentiæ Sacramento, & iudiciali cognitione, peccata pœnitentibus & consistentibus remittendi.

Nunc quid contra hanc expositionem Catholicam literæ Euangelicæ inhærentem, & vnanimi Patrum consensu agnitam atque firmatam, disputet Caluinus, attendamus. Sed (inquit) *ridiculus est illorum hallucinatio, dum summum causæ cardis*

Caluini blasphemias

Calvini
artes ob-
servanda.

Obsignatio
Calviniana
in prior
testimonio
Lutherano

cardinem pratercunt, nempe hoc iuris concessum esse Apostolis ad asserendam Evangelij auctoritatem, cuius illis commissa erat predicatio. Atqui hunc iam cardinem ab ostio remouimus, & Caluini commentum, de asserenda Evangelij auctoritate, ab huius loci sensu remotissimum & alienissimum esse ostendimus. Sed & infra in proxima clausula magis ostendemus. Bonus Calvinus noua sua commenta Scripturis affingit, & que sua affirmatione ponit; aut leuissimis contexturis & futilibus paralogismis suffulcit. Moxque receptissimum Ecclesiae sensum literae Evangelicae inhaerentem, non aliqua ratione propria, sed ex eo solo capite refurat, quod ille aliter sentit, & ille aliter locum exponi voluit. Sic enim hoc loco sensum Catholicum veluti *ridiculam hallucinationem* reicit, nullo alio argumento, quam quia ille aliter textum exposuit, sui que cerebri commentum homo ipsa impudentior, *summum causa cardinem* vocat. Atque in hac sua insania pergens, ait: *Neque enim confessarios instituit Christus, qui occultis susurris examen de singulis peccatis habeant; sed vocales Evangelij sui pracones, qui gratiam expiationis per Christum parta cordibus piorum obsignent.* Eandem rem alius verbis reperit. Refellit sensum Catholicum simplici eius negatione, & sui commentitij sensus simplici affirmatione. Quo quidem modo quilibet asinus omnia & vniuersa fidei orthodoxa dogmata refutauerit. Vno hinc nouo verbo vitatur, quo in priori explicatione non est vltus; *Evangelij pracones gratiam per Christum partam in piorum cordibus obsignare.* Hoc adhuc absurdus est, & a Christi verbis remotus, quam quod prius dixerat, *testari & spondere.* Testari quippe & spondere, vel, ut alij loquuntur, *annunciare remissionem peccatorum,* quam habet datae remissionis speciem: quia tamen non remittit peccatum qui testatur, spondet, aut annunciat illud remitti, tamen significat nunc remitti, quia declarat remissa. Atqui *obsignare hanc gratiam expiationis per Christum partam*, non significat vllam praesentis remissionis attestacionem aut declaracionem, sed significat, in sensu Caluini, iam dudum factae per fidem remissionis peccatorum quandam confirmationem. Ita hoc nugamentum a Christi verbis adhuc longius recedit, & ad Evangelij auctoritatem asserendam quod fingit Calvinus, minimè facit. Dixit Christus, *Quorum remisseritis.* Dicit Calvinus, *Quorum iam remissa peccata obsignaueritis.* Hoc a Christi verbis longissimè recedit: immo Christi verba falsa ac inania reddit. Sed nec, ut dixi, ad Evan-

gelicæ prædicationis auctoritatem asserendam quicquam facit: quando iuxta hunc sensum Evangelica prædicatione nihil confert, nihil tunc factum, nullum beneficium tunc exhibitum, vel annunciat vel testatur, sed beneficium olim præstitum modo quodam commentitio obfignat. Antequam ad Euangelium audiendum venit Calvinista, iam ei dudum remissa peccata sunt. Sed Euangelium quod audit, hanc illi factam gratiam modo quodam commentitio obfignat. Dico modum commentitium. Nam purum & futile commentum, hæc obfignatio Calviniana est. Nempe idem tribui volunt Calvinistæ prædicationi Evangelicæ, quod Sacramentis; & idem Sacramentis, quod prædicationi verbi, vt utraque nihil quàm obfignent, nihil quàm sigilla quædam sint dudum acceptæ per solam fidem gratiæ, cui vni fidei confirmandæ tam Sacramenta, quàm tota prædicatione Evangelica subseruiat. Sic tota Caluini resolutio hoc loco Christi verba in meros fumos conuertit: *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis:* id est, *Quorum iam dudum remissa peccata prædicatione vestra Evangelica obfignaueritis, illorum peccata remittuntur:* Quod iam dudum factum dixeritis, illud factum est; Quos iam dudum reconciliatos tales esse pronunciaueritis, illi sunt reconciliati. Atqui siue hoc dicatur, siue non dicatur, sunt & manent reconciliati. *Quid ergo confert ad reconciliationem ipsam hoc meum dicere, pronunciare, prædicare? Dici solet, & verissimum est: Affirmare vel negare nihil ponit in re. Merus igitur fumus verborum est, inanis & inutilis sonus (ad remissionem peccatorum quod attinet) tota Evangelica prædicatione, & tota hinc Apostolis data potestas. Summa rei absurditas in simili apparebit. Si Regis filius à patre magnis acceptis thesauris post aliquam eorum distributionem in externa quapiam regione per seipsum factam, ad patrem suum reuerturus, primariis quibusdam suis Sarrapis in illa adhuc regione relictis (volens videlicet etiã in futurum liberalitatem suam exercere) diceret, *Sicut misit me Pater meus, sic ego mitto vos. Accipite hos thesauros auri & argenti immesos. Quorum inopiam vos subleuandã censebitis, subleuabuntur. Quorum non subleuaueritis, illi inopes & egeni manebunt. An hic esset legitimus horum verborum sensus? Quos iam diuites esse pronunciaueritis, vel quorum copias & diuitias iam partas verbo commendationis vestræ attestãdo obfignaueritis, illi diuites sint? Annon statim meritò excipitur? Quare igitur à filio Principis ita missi sunt hi Sarrapæ: vt quid tales thesauros acceperunt?**

Quomo

Caluinus
Christi
verba in
fumos con-
uertit.

Caluiniana
demon-
stratio ex si-
mili de-
monstra-
tur.

Quomodo dicitur illis, Quorum inopiam subleuandam censebitis, &c. quando neminem subleuant? sed sibi solis hunc thesaurum seruant? solum eos qui iam diuites erant, tales esse declarant? Quod certè ad diuitias comparandas, vel ad accepti thesauri distributionem, prorsus impertinès est. Eodem omnino modo Christus Dominus accepta à Patre potestate tantisper vsus, & multis data peccatorum remissione, nunc ad Patrem reuersurus, & eandem in terris gratiam perpetuam esse volens, dixit Apostolis suis: *Sicut misit me Pater, ego mitto vos.* Adiecit, *Accipite Spiritum sanctum*, ostendit in quem finem, *Quorum remiseritis peccata*, quorum summam inopiam spiritualem refeceritis (vinculis quippe peccatorum detineri, & à gratia Dei extorrem esse, maxima est spiritualis inopia & miseria) *remittuntur eis.* Eorum inopiam spiritualem reficietis, vt diuites sint in fide, ac bonis operibus: eorum vincula relaxabitis, vt liberè seruiant iustitiæ qui prius erant serui peccati. Quod si verò Apostoli & eorum successores nihil aliud quàm remissionem peccatorum iam factam denunciant & obsignant, vt quid illa tam solemnis missio? vt quid Spiritum sanctum acceperunt? Vt quid illis dictum est, *Quorum remiseritis peccata*? quando iam nemini remittunt, neminem ab inopia & miseria illa spiritali eximunt; sed quos diuites ex fide inuenerunt, eos tales esse declarant? Annon tota Christi commissio & potestas Apostolis data in meros verborum fumos euauit? Nam & obsignatio illa quæ fixit Calvinus in verbi prædicatione, quàm sit absurda, ridicula, & merus fumus, ad religionis nostræ Sacramenta ludificanda inuentus, circa ipsam Sacramentorum doctrinam, cui verè prædicationem per omnia esse similem Calvinus vult (quod hæc auritum, illa oculare symbolam ac testimonium) alio in loco demonstrauit. Concludit iam Calvinus. *Quæ tenendus est modus remittendi peccata, vt sciamus quam sit ista quæ Apostolis data est potestas.* Cui respondeo: Omnia tenendus est ille modus remittendi peccata, iuxta quem verè sciamus quam sit ista quæ data est remittendi potestas, videlicet verè talis sit, & verè peccata remittat, iuxta Christi verba; non autem talis modus tenendus est, quo posito, nullam scimus Apostolis esse datam potestatem, & Apostolis verè nullum peccatum remittere scimus, Christi que verè penitus ludificamus; quem modum sibi Calvinus fixit, vt in causa omnium grauissima, ita scelere & impietate maxima.

In Episto.
ad Rom.
cap. 4. ver.
11.

23. Quorum autem retinueritis, retenta sint.

HÆc clausula à Christo adiecta, superiorum verborum sensum orthodoxum, de vera remissione peccatorum per Apostolos iudicialiter in foro conscientie facienda, luculenter & ad oculum confirmat: sensum quoque Caluini commentitium de factæ dudum remissionis peccatorum denunciatione, attestazione, obsignatione, non minus luculenter refutat. Sensum orthodoxum confirmat, & Caluini commentitium euertit, quatenus retinere ac ligare peccatū, quod est solutionem ac remissionem peccati negare, & peccati iam reū eoque obstrictum eodem reatu ac vinculo peccati constringere, seu constrictum tenere, veram & realem potestatem significat circa ipsum peccatum, & personam hominis: quam magnus ille Theodosius Christianissimus Imperator optimè intelligens, quum iam ab Ambrosio Episcopo Mediolanensi propter atrocem eadem temerè patratam excommunicatus, ab aditu Ecclesie & usu Sacramentorum ar-

Theodor.
hist. Eccl.
lib. 5. c. 18.

Retinere
peccatum
ad Euan-
gelij præ-
dicationē
pertinere
non potest.

Caluini
effugium
refallitur.

Horum igitur verborum sensum aliò inuertere atque pertrahere studiosè contendit. Hoc (inquit) secundum membrum addit Christus ad terrendos Euangelij sui contēptores, ut sciant non impunè cessuram sibi hanc superbiam. Sed vide absurditatem. De retinendis peccatis Christus loquitur omnibus haud dubiè & indefinitè. Quid ergo? An Euangelij contemptus omne peccatum est? Quàm innumeri sunt peccatores, qui Euangelium aut ignorantes (ideòque non cōtemptores) aut audire negligentes (ubi contemptus abest) aut penitus obliuioni dantes (non ex Euangelij contemptu, sed suis passionibus victi) innumeris flagitiis ac sceleribus contaminantur? Quomodo ergo Christus de omnibus peccatis retinendis, quæ Apostoli retenturi sunt, loquens, ad terrendos Euangelij contēptores id loquitur, quasi alia peccata retinenda non essent quam Euangelij contemptus; aut alij peccatores non ligandi, nisi Euangelij contēptores? Quicquid ergo de Euangelij contemptu prosequitur hïc Calvinus, causam presentem non attingit. Ergo (inquit) sicut Apostolis inuicta est salutis & vitæ æternæ legatio, ita rursus armati fuerunt vindicta erga omnes impios qui oblatam sibi salutem respiciunt, ut docet Paulus 2. Cor. 10. 6. Caterùm ordine posterius est, quia priori loco ostendi oportuit verum & genuinum Euangelij prædicandi finem. Quòd Deo recõciliamur, hoc Euangelij proprium est: accidentale verò, quòd morti æternæ addicuntur increduli. Qua ratione Paulus, dum illà, cuius nuper memini, vindictam denunciaturus incredulis, mox subiicit. Postquam impleta fuerit vestra obedientia. Significat enim proprium esse Euangelij, ut uocet omnes ad salutem, aduentitium autem esse, ut interitum quibusdam adferat. Notandum tamen est, quisquis Euangelij vocem audit, nisi remissionem peccatorum illic sibi promittit amplectitur, reatu & æternæ damnatione obstringi. Nam sicut Dei filij odor est viuificus, ita ijs qui percunt, odor est mortis & mortem. Non quòd necessaria sit damnandis reprobis Euangelij prædicatio, cum natura perditissimus omnes, & præter hereditariã maledictionem nouas mortis causas sibi quisque accersat, sed quia multò grauiorem pœnam meretur eorum contumacia, qui scientes & volentes filium Dei spernunt. Hæc est hæctenus tota Caluini disputatio, ut doceat retinere peccata Apostolorum eorùmque successores, nihil aliud esse, quàm per Euangelij prædicationem, ipsius Euangelij contēptores grauiorem pœnam mereri. Sed aduersus istud futile commentum tria (lector) aduerte. Primum, nullam poni actionem in ipsis Euange

Caluini
commentum
tribus ra-

Euangelij prædicatoribus, qua peccata ipsi retineant ac-
 gent; sed ex ipsa hominum incredulitate & contemptu con-
 sequi hanc grauiorem pœnam & damnationem. Dicit autem
 Christus, *Quorum retinueritis peccata, retenta erunt*: vt vi-
 delicet hæc peccatorum retentio, non ex natura rei, aut ipso-
 rum peccantium sola conditione, sed & ipsorum retinentium
 iudicio ac sententia ac demum actione quadam permanet.
 Ponit Christus Apostolos retinentes & ligantes peccata:
 ponit Calvinus in Apostolis nihil; sed in sola impiorum in-
 credulitate totam retentionis causam. Sensus igitur Christi
 non tenuit. Rursum aduerte iuxta Christi verba peccata sic
 retineri, vt retentio illa non sit generalis, sed certarum persona-
 rum. Ait enim, *Quorum retinueritis peccata*; nõ ait, *Quæ pec-
 cata retinueritis*. Actio igitur Apostolica & Sacerdotalis, qua
 peccata retinent, versatur circa certas personas quarum peccata
 retinent: Euangelica prædicatio ad nullas certas personas di-
 rigitur, sed omnes in vniuersum indifferenter alloquitur. Sed
 & certorum peccata retinere, aliorum non retinere, cum res iu-
 dicij & discretionis sit, cum Euangelij prædicatione (vbi nulla
 talis discretio, nullum iudicium exercetur) nihil comune ha-
 bet. Aduerte tertio, Christum de peccatis loqui omnibus &
 indefinitè quæ retineri possunt. Calvinus de sola incredulitate
 loquitur, qua quis peccatorum remissionem in Euangelio oblatam
 non amplectitur. Ita, iuxta Calvinum, nisi vnum peccatum reti-
 netur, & nisi vnius peccati sit vindicta, contemptus videlicet
 prædicationis Euangelicæ, & contumacia (vt loquitur) eorum
 qui scientes & volentes Dei filium spernunt. His tribus de causis
 nihil comune, nihil affine cum Christi verbis habet hoc loco
 tota Caluini illa de prædicatione Euangelica speculatio.

Enimvero dat illam Christus potestatem Apostolis, qua
 retineantur peccata, non vnum aut alterum, incredulitatis,
 contumaciae, contemptus Euangelij, sed omnis generis pec-
 cata contra legem Dei perpetrata: nec vt retineantur hoc
 solo nomine, & ex hoc solo capite, quia retineri merentur, &
 quia ex sua natura reos damnationis pœna obstringunt, sed
 vt retineantur quæ Apostoli retinuerint, quæ Ecclesiæ Præ-
 positi ligauerint, vt ex illo capite nouum vinculum, nouum
 ligamen peccata accipiant, quod ab Ecclesiæ Præpositis re-
 tineantur ac ligentur. Sic verbis Christi inhærendo, tota
 speculatio de prædicatione Euangelica penitus euanescit.

Locus verò ex Apostolo citatus ad Euangelicam quidem
 prædicationem pertinet, sed non ad illam solam. Integrum

tionibus
 resuratur.

1.

2.

3.

Retinendi
 peccata po-
 testas ve-
 ra Aposto-
 lu data.

Pauli ver-
 ba expli-
 cantur.

- locum cum breui explicatione ponemus. In carne (inquit
 2. Cor. 10. Apostolus) *ambulantes, non secundum carnem militamus*, id
 est, mortalem & communem vitam agentes, &, vt paulo antea
 dixerat, *in facie quidem humiles inter vos; non secundum
 carnem militamus*, id est, officium prædicationis nostræ iuxta
 humanam infirmitatem non exercemus. Nam arma militia
 nostre non carnalia sunt, sed potentia Deo; id est, prædica-
 tionem nostram & doctrinam non per diuitias, honores, aut
 potentiam aliquam mundanam commendamus, aut suade-
 mus, sed media ad persuadendum, quibus vim habent; diuina
 sunt, & ex Dei virtute vim habent; *ad destructionem quæ-
 ritionum*, id est, ad castra hostilia expugnanda. Nam vt pios
 3. Cor. 3. alibi *Dei templa*, sic fidei hostes ac rebelles *castra hostilia*
 hoc loco vocat. Modum autem impios per Euangelicam
 prædicationem expugnandi subiungit, *Consilia destrucunt*,
 id est, astutiam hæreticorum & pseudoapostolorum (pro-
 pter illos enim hoc totum loquitur, vt in sequenti cap. ap-
 paret) deprehendentes & repellentes, & *omnem altitudinem
 extollentem se aduersus scientiam Dei*, id est, destruentes quo-
 que & refutantes omnem superbiam falorum magistrorum,
 qui volunt alium sapere contra regulam fidei, & *in captiui-
 tatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi*, id
 est, arma quoque habemus quibus possumus hominum intel-
 lectum Deo subiicere ad obediendum fidei de Christo, vide-
 licet autoritate & testimonio fidei, quod in genere causa
 externæ Ecclesiæ maximum habet, humanum intellectum
 ad assentiendum veritati Euangelicæ inducendo; & *in prom-
 ptu habentes ulcisci omnem inobedientiam, cum impleta fuerit
 vestra obedientia*, id est, habemus quoque potestatem rebel-
 les fidei, & pseudoapostolos omnes, qui vobis molesti sunt,
 gladio spiritali feriendi & excommunicandi, non in ipsa
 prædicatione Euangelica, aut per illam; sed per sententiam
 iudicalem quam verbi prædicatores habent: qua sententia
 3. Cor. 5. Paulus fornicarium Corinthium non prædicando Euange-
 lium præsens, sed iudicando & reuocando peccatum, absens
 3. Tim. 1. Satana tradidit in interitum carnis, qua etiam Hymenæus &
 Alexandrum Satana tradidit, vt discant non blasphemare.
 Hæc vindicta Apostolica non fuit prædicatione Euangelica
 Pauli, vt somniat Calvinus; sed sententia ab eo lata extra
 omnem prædicationem: quod maximè in Corinthio forni-
 cario apparet, de quo dicit: Ego, inquit, absens corpore, præ-
 1. Cor. 5. sens autem spiritu, iam iudicavi vt præsens, &c. Et de simili
 pete

potestate ac vindicta in pseudoapostolos illos qui schismata inter Corinthios seminabant exercenda, Paulus hinc loquitur. Sed quia hæc potestas cum aliorum ædificatione exerceri debet, & non ad destructionem neque ad scandalum, adiunxit, *Cum impleta fuerit vestra obedientia*: id est, sic impleta & perfecta, ut possimus eradicare zizania, non triticum. Hæc est tota Apostoli sententia de prædicatione quidem Evangelica, sed non de solo eius actu atque exercitio, verum de varia potestate illi adiuncta. Postrema autem, quam memorat, vindictæ potestas ad externam Ecclesiæ iurisdictionem & forum externum pertinet, non ad forum conscientie internum, de quo Christus hoc loco agit: in quo videlicet foro ac tribunali peccata coram Deo vel remittuntur, vel usque ad debitum satisfactionis modum ritè peractum retinentur; sicuti nuper ex nobilissimorum Patrum plurimis testimoniis ostendimus.

Magno igitur conatu, sed inani, verba Christi impugnavit Calvinus, ut commentum suum non secus impium quam stolidum, de soluendis ac retinendis per Evangelicam prædicationem peccatis substitueret. Fingit in Evangelij voce peccatorum remissionem promitti. At qui hoc loco Christus, non in Euagelij voce, sed in Apostolorum voce ac sententia peccatorum remissionem promittit. Deinde nulla Scriptura docet in Euagelij voce peccatorum remissionem promitti. Scripturæ credentibus, penitentiam agentibus, elemosynas & alia charitatis opera facientibus, Sacramenta accipientibus, remissionem peccatorum promittit, voci Euagelij nusquam. Denique ad peccatorum remissionem consequendam, non satis est Euangelio credere, sed oportet præterea penitentiam agere, Deum invocare, affectum peccati deponere, charitatis affectum induere, denique media illa & Sacramenta suscipere, quibus mediantibus peccata remittuntur. Neque enim frustra Ecclesiæ claves datæ sunt, ut nuper ex Patribus accepimus.

25. *Nisi videro in manibus eius fixuram clavorum, & mittam digitum meum in locum clavorum, & mittam manum meam in latus eius, non credam.*

Fuit hæc Apostoli Thomæ infidelitas magna, & pertinacia non minor, quod Christo vno die quinquies diversis appatente, primò Magdalenæ ad sepulchrum, secundò

mulieribus in via; tertio Petro seorsim, quarto duobus discipulis in Emmaus, quinto decem Apostolis congregatis, adhuc Christi resurrectionem credere noluerit, & totis octo diebus in ea incredulitate pertinax steterit. Sed utrumque peccatum magis ex animi quadam tristitia (dolens quippe se vno absente cæteris decem Christum apparuisse, ut hoc dolore animum liberaret, elegit non credere quod displicebat, quam credendo animi dolore sustinere) quam ex superbia, aut odio, aut invidia, originem suam accepit, ut vetus ac nobilis interpres Cyrillus iudicavit. Solet tamen incredulitas, ea maxime quæ cum pertinacia coniuncta est, ex animi fastu & superbia nasci. Animus quippe arrogans & fastu turgidus ne alteri cedat, vel altero minus sapere videatur, immo ut cæteros sapientia antecellere existimetur, quæ ab aliis quantumcunque legit, in se probata afferuntur, credere recusat. Hoc vitium, hæreticis proprium, Calvinus hoc loco præventionem quadam vultu diligenter notavit, & vitium quo ipse laboravit maxime, ne eo tactus videretur, accurate taxavit. Hic (inquit) notatur sua vitia: quia sapere quisque vult ex proprio sensu, nimiumque sibi indulget: hæc verò verba (Nisi videro non credam) nihil habent affine fidei, sed sensuale est, ut ita loquar, iudicium. Idem omnibus accidit qui sibi addicti sunt, ut verbo Dei locum non relinquunt. Et paulò post. Ita scilicet dum minus honoris, quam patris tribuimus verbo Dei, sensum non cogitantibus obrepit deterior pernicacia, quæ illius contemptum secum adfert, omnemque eius reverentiam nobis excutit. Quo magis laborandum est in cohibenda ingenij nostri lascivia, ne sibi quisque plus quam suum in repugnando permittens, quasi extincto pietatis sensu, fidem suam sibi præcludat. Hæc ille. Honestæ hæc est oratio, sed et ore turpi profecta, quando quod honestissima voce damnamus, rebus ipsis flagitiosè perpetrat: Vulpes se mortuam simulat, ut gallinas, capiat securè accedentes. Ita Calvinus se simplicitate & humilem simulat, ut pietatis prætextu prædas capiat. Damnat eos qui ex proprio sensu sapere volunt, nimiumque sibi indulgent. Atqui audi aliam eius vocem. Nulla Conciliorum, Episcoporum, Pastorum nomina impedire nos debet, quo minus omnes omnium spiritus ad regulam verbi Dei exigamus. Qui omnes omnium spiritus, Conciliorum, Episcoporum, Pastorum ad verbum Dei regulam, id est, ad verbum Dei prout ipse iudicaverit intellectum, exigat, ille propriissime ex suo sensu sapere vult, sibi que nimium indulget. Rursum damnat sensuale iudicium, & nihil fidei affine illud habere affirmat. Hic rursus

Institut.
lib. 4. c. 9.
num. 9.

2.

tursum damnat seipsum, qui alio in loco conuersionem panis in Christi corpus idcirco reicit, *Quia* (inquit) *nullus in* Institut. Lib. 4. c. 8. num. 13. *terris oculus huius mutationis testis est.* Ita non credit, nisi uiderit. Addit hoc sensuale iudicium *omnibus accidere, qui ita sibi addicti sunt, ut verbo Dei locum non relinquunt.* Arqui 3. unum Calvinum in omnibus hodie dogmatibus controuersis sic uni sibi addictum esse, ut verbo Dei locum non reliquerit, innumera diuini uerbi corruptela, quas in hoc solo opere Euangelico repurgauimus, ad oculum lectori demonstrarunt. Sensuale igitur iudicium quod nihil fidei affine habeat, ad omnes Scripturas intelligendas adfert Calvinus. 4. Omnium Patrum & veterum interpretum iudicia ex alto despicit; suum unius omnibus anteponit. *Sic ingenij sui lasciuiam minimè cohibendo, sed sibi plusquam fas erat in repugnando permittens, prorsus extincto pietatis sensu, fidei ianuam sibi praeclusit, innumeris haeresibus cordis sui ianuam patefecit; & quae alij irruerent uiam commonstrauit. Ex ore suo seipsum iudicauit seruus nequam.*

27. *Noli esse incredulus, sed fidelis.*

Observat hoc loco Catholici interpretes libertatis ad credendum vel non credendum perspicuum argumentum. Libertas arbitrij humani ad credendum vel non credendum. Caeteris Apostolis uiso Christo credentibus, noluit Thomas credere quia non uiderat. Christus ex magna misericordia eius incredulitatem sanare uolens, se illi uidentem exhibet, & argumentum seu medium externum ad credendum, quod inordinatè desiderabat, misericorditer praebet. Nec tamen tunc dicit, *Infer digitum tuum huc, &c.* quia uolo ut credas, quasi uoluntate absoluta Christus Thomam credere uoluerit; sed ait ei, *Noli esse incredulus, sed fidelis:* id est, me tibi argumentum, quod postulasti, iam praebente, depone hanc malam uoluntatem & duritiem cordis, conuerte cor tuum ab incredulitate ad fidem. Quod cum Thomas per Christi internam gratiam cum illo congruenti medio coniunctam fecisset (congruenti dico quoad infirmitatem Thomae, & duritiem cordis eius) dicens clara uoce, *Dominus meus, & Deus meus,* Christus ut eum credidisse affirmat, fidemque acceptat, sic eius cordis duritiem reprehendit, dicens, *Quia uidisti me, Thoma, credidisti,* id est, potuisti absque hac uisione & oculari argumento meam resurrectionem credere, ex sufficienti gratia mea, & sufficienti testimonio condiscipulorum tuorum.

sed tu nisi per tale medium credere noluit. *Beati*, id est, multò magis beati sunt, qui non viderunt & crediderunt id est, ex solo auditu & gratia mea interna fidem conceperunt, suamque ad credendum voluntatis assensum dederunt.

28. Respondit Thomas, & dixit ei: Dominus meus, & Deus meus.

EX hac nobili Apostoli Thomæ confessione, & celesti sui ipsius correctione, qua Deum & Dominum suum Christum confessus, eum diuina sua virtute resurrexisse profiteretur (quod antea credere noluit) putidi cuiusdam sui erroris firmamentum colligit Calvinus, fidem videlicet quam non nisi electorum esse vult, in ipsis electis nunquam extingui, idcirco Thomæ fidem nunquam excidisse, sed sopitam tantum ad tempus ac suffocatum fuisse. Hac (inquit) tam subita ac-

Electorum perpetua fides à Calvino impie stabilita.

matio fidem non prorsus fuisse in eo extinctam demonstrat, quoniam vis suffocata esset: non enim Christi diuinitatem in eius latere vel manibus atrectat, sed ex signis illis multò plus colligit quàm ostendant. Vnde hoc, nisi quia repente ex obliuione & uteruo ad seipsum redit? Ergo verum esse apparet quod iam dixi fidem, qua abolita videbatur, latuisse velut obrutam in eius corde. Ecce iterum hoc ipso in loco nimium sibi indulgens Calvinus, & ex proprio sensu sapere volens, verbo Dei locum non relinquunt. Apertè enim docet Scriptura hæc Evangelica, apertè Petrus confirmat, Thomam incredulum fuisse & infidelem. At illi Christus: Noli esse incredulus, sed fidelis. Iam ergo fidem resurrectionis Dominicæ, & diuinitatis Christi, qua postea resurgere, Thomas non habuit. Erat incredulus, non fidelis, ait Christus: Erat fidelis, & fides in eo extincta & abolita non fuit, ait Calvinus. Et vide adhuc quomodo Christo contradicat in argumento erroris sui quod adfert. Non enim (ait Calvinus) diuinitatē in eius manibus ac latere atrectat. At Christus contrarium disertè docuit: Quia vidisti me, Thomas, credidisti: id est, ex visu & contactu corporis mei, me Dominum ac Deum tuum credis. Non quidem in illo Christi corpore atrectauit Deum, sed ex illo Christi corpore rediuitio argumentum cepit credendi Deum. Qui per visibilia huius mundi inuisibilia Dei cognoscunt, sempiternam quoque eius virtutem ac diuinitatem, in huius mundi creaturis Deum non atrectant, sed per illa media & argumenta ad fidem in Deum extolluntur. Thomas hoc loco quod Deum ac Dominum suum Christum

Calvinus Christo contradicit.

Rom. 1.

Christum confessus fuerit, à Christo non reprehenditur, imò ex vera fide hoc eum dixisse Christus docet, dicens, *Credidisti*. Sed quòd non sine visibili rediuiui corporis argumento id credere voluit, hoc Christus veluti imperfectū quid minori laude dignū ostendit. Fuit igitur Thomas ante visum Christum *incredulus, non fidelis*: fuit circa Christi resurrectionem & diuinitatem *infidelis*: & hoc infidelitatis graue crimen Christus illi exprobrat, dicens, *Noli esse incredulus, sicut ha-*

ctenus fuisti: sed fidelis, quod haectenus non fuisti. Sic veteres & nobilissimi interpretes Cyril. Græcus, & August. Latinus hæc rem exponunt, Illa repentina conuersio & confessio non est sopitæ in eo fidei argumentum, quam nullam in eo fuisse Scriptura affirmat, sed est diuinæ gratiæ cor Thomæ mediante illo visibili argumento subitò & efficaciter conuertentis illustre argumentum. Ita hoc exemplum Caluini hæresim nihil iuuat, sed prorsus euerit. Thomas enim Apostolus, qui ante Christi passionem Christum esse filiū Dei cum cæteris Apostolis crediderat (ait quippe illis Christus, *Pater vos amat, quia credidistis quòd à Deo exiui*, & ipsi ad Christum discipuli dicunt, *In hoc credimus, quia à Deo existi*) post Christi passionem ac mortem, illo scandalo perculsus & perturbatus, de quo Christus eum ac cæteros tam multis verbis præmonuerat, Christum esse filium Dei, Dominum ac Deum suum, ideòque à mortuis resurrexisse, quod se facturum prædixerat, donec eum vidisset ac tetigisset non credidit: & quidem ad eò non credidit, vt ipsemet obstinatè dixerit, *Nisi videro, non credam*. In quo iterum verbo Caluini peruicacia luculento argumèto recunditur. Ait ipse Thomas, *Non credam*. dicit Caluinus, *Credidit fide latente in eius corde*. Ita ingenij sui lasciuia non cohibens Caluinus, iterum verbo Dei & Scripturæ Euangelicæ nullum locum relinquit. An melius nouit Caluinus quod in Thomæ corde latuit, quàm ipse Thomas? Aut etiam illud Apostoli negabit, *Nemo nouit quid sit in homine, nisi spiritus hominis qui in ipso est*? Credimus igitur Thomæ dicenti, *Nisi videro, non credam*. In quo verbo (ait ipse Caluinus, ad ea quæ postea dicturus erat parum attendens) *Thomæ incredulitas refertur, vt inde melius confirmetur priorum fides. Non modo tardus ille & difficilis ad credendum fuit, sed etiam contumax*. Attende, lector, quomodo cæcus hæreticus quasi suo proprio pede contra alterum posito impingit. Hic fatetur Thomæ incredulitatem referri, & addit non solum tardum & difficilem ad credendum fuisse, sed etiam contu-

In Ioan.
lib. 12.
cap. 57.
Ser. 159.
de reporto.

Fides vni-
ca electorū
subuertitur.

Ioan. 16.

Caluinus
Scriptura
contradicit.

1. Cor. 3.

Caluinus
ex seipso
refutat.

macem. Quomodo igitur sustinet fidem in Thoma *abolitam non fuisse, sed latuisse veluti obrutam in corde*? An contumax ad credendum fidem habet in corde latentem? An contumax ad debitum proximo exsoluendum, propositum in corde latens habet soluendi debitum? An quod homo contumaciter se facturum negat, facit tamen latenter in corde? Potest quidem homo contra animum & conscientiam suam mentiri, & contumaciter peierare, affirmans se id nescire quod scit, vel etiam se id non credere quod credit. Sed talis mendax aut periurus diceretur, non ignarus aut incredulus. Nunc autem Thomæ dicenti, *Nisi videro, non credam*. Christus eum corrigere volens ait, *Noli esse incredulus, sed fidelis*. Non ait, noli esse mendax, sed verax. Contumaciter igitur dicens, *Non credam*, non est contumaciter contra animum & mentem mentitus, quasi habens adhuc fidem in corde latentem, sed sine fide erat, incredulus erat, fidelis non erat; denique contumaciter affirmavit se non credere, nec nisi sub tali conditione crediturum. Deinde, qui est contumax ad credendum, ad eò credendi vel actum vel habitum non habet, ut eum actum aut habitum in illa contumacia manens habere nequeat. Maximum enim fidei impedimentum est, non velle credere. Tandem quale hoc paradoxum est: Iste contumaciter non vult credere, & tamen credit? An aliquis Calvinista me dicit Calvino credere tanquam legitimo Scripturarum interpreti, qui constanter profiteor pestilentissimum Scripturarum corruptorem Calvinum esse, ideòque me illi non credere? Postremò qui dicit, *Nisi videro, non credam*, conditionem apponit qua credat. Ergo ante conditionem datam non credit. Thomas qui absque illa conditione non credidit, quod & Christus ei obiecit, utique & ante illam non credidit. Sed Calvinianæ dementiæ refutandæ nullus finis, nullus exitus, si singula momenta premi debeant.

Videamus quæ ad hoc suum hæreticum dogma de vnica electorum fide, quæ nunquam amitti potest, magis adhuc confirmandum hoc loco subiungit. *Idem* (inquit) *& multis interdum contingit: nam ad tempus quasi abiecto timore Dei laqueiuiunt, ut nulla iam appareat in eis fides. Simul ac verò aliqui Dei serula castigati sunt, subacta carnis ferocia redeunt ad mentem sanam. Certè morbus per se ad docendam pietatem non sufficeret. Vnde colligimus purgatis impedimentis emergere bonum semen quod iacebat oppressum. Intelligit Calvinus (nam obscurius loquitur, ut non nisi à suis intelligatur) homi*

homines impios ac sceleratos magnis sceleribus ac flagitiis contaminatos (si de numero electorum sunt) habere adhuc fidem: id est, firmam fiduciam benevolentiae diuinæ erga eos (hæc est enim Caluini fides) ideoque in gratia Dei ac statu salutis esse. De qua bis impia eius sententia in Promptuarij Catholici parte Quadragesimali latius egimus. Quod autem dicit, ita se habere ex eo probat, quod homines scelerati moribus castigati confestim aliquando resipiscant, & in alios viros mutantur. Ideo enim eos celeriter resipiscere iudicat, quia bonum semen iacebat oppressum. Nec iterum aduertit huiusmodi resipiscenciam, qua ad bonam mentem reditur, non alicuius boni seminis quod oppressum iacuit, quod Pelagianæ dementiae affine est, sed diuinæ gratiæ opus esse, quæ huiusmodi medio externò interdum vitur, quo lasciuientem in scelere ad sanam mentem reuocet. Vnde illud: *Imple facies eorum ignominia, & quærent nomen tuum Domine.* Sanè quærent, quia antea perdididerant. Non quidem quolibet peccato mortali excutitur fides, vt ex aduerso Lutherani sentiunt, sed quolibet peccato mortali virtus ei contraria excutitur, & omnium virtutum radix charitas. Sola infidelitas excutit fidem, luxuria castitatem, auaritia benignitatem, gula temperantiam, & sic in cæteris. Nec fides Catholica manens in peccatore est. Semen bonum quod oppressum iacet, & purgatis impedimentis emergit: tum quia fides quoad suam naturam perfectionem integra manet, tum quia illa sine charitate nullius resipiscenciæ bonum semē est: sed ex lethali peccato quod ad resipiscenciam resurgit, ex nouo gratiæ semine gratuito, ex nouis viribus & auxiliis diuinitus datis resurgit.

Addit adhuc alia Caluinus ad hanc suam susceptam confirmandam. *Cuius rei (inquit) insigne exstitit exemplum in Dauide.* Nam libidinis sua compos, videmus quam securè exulteret. Nemo non putasset deletam eo tempore fidem ex eius animo fuisse. Atqui breui Propheta admonitione tam subito in viam reuocatur, vt colligere promptum sit igniculum aliquem, licet demersus esset, stetisse tamē in eius animo, qui mox in flammam erumperet. Vulgare hoc est Caluinistarum exemplum, vt probent fidem quandam electorum & certitudinem gratiæ quæ amitti non potest. Theodorus Beza idem exemplum, atque illam Petri negationem proferens, de illorum permanente fide ita disputat, vt dicat, illos, quum ita lapsi essent, incubuisse tamen veluti anchora illi testimonio quod Spiritus sancti testabatur ipsorum spiritui, eos nimirum quamuis sceleratissime lapsos,

Per. 4. post
Dom. Pess.
text. 3.
Conuersio
peccatorū
celerit̄ ex
efficaci Dei
gratia, non
ex bono se-
mine reli-
cto.

Psal. 82.

Sceleratis-
simū Cal-
uini ac Be-
za dogma.
In confess.
fidei, cap.
4. sect. 20.

tamen

tamen in numero filiorum Dei censeris, ac proinde remissa illis esse peccata. Hæc videlicet est illa fides quam in Dauidis animo immobilem fuisse, etiã quum Bethsabæam suam complecteretur, & Uriam occidi iuberet, affirmat; & propter hanc fidem, id est, hanc immobilem fiduciam, se esse de numero filiorum Dei, subito & breui Prophetæ admonitione in viam reuocatum esse. Ita iterum Dauidis resipiscenciam non diuinæ gratiæ, quæ eor Dauidis ad pœnitenciam instexit, dans illi pœnitenciam (vt Apostolus loquitur) sed fiduciæ, quam tenebat, igniculis animo adhuc manentibus, homo impius tribuit. Impiè sanè suo commento causam resipiscencæ assignat, & causam à Scriptura designatam dissimulat. Ad illam breuem Prophetæ admonitionem, sed satis efficacem, quando apposito dato exemplo ad sui facinoris magnitudinem considerandam, & ad sententiam contra seipsum proferendam Dauidem induxerat, in viam reuocatur Dauid; sed mediante pœnitencia, qua clamauit, *Peccauit Domino*. Clamauit sanè non voce ac labiis tenus, sed ab intimo cordis profundo, magnaque doloris vehementia. *Quid enim aliud* (ait S. Augustinus) *quam cordis eius profunda cornebat Spiritus Dei, quando correptus per Prophetam dixit, Peccauit Domino, continuoque ad hoc verbum audire meruit, quod acceperit veniam? Cur autem Saul per Samuelem correptus, quum etiam ipse diceret: Peccauit, non meruit audire quod Dauid, quod ei Dominus ignouisset? Num personarum acceptio est apud Deum? Absit. Sed in simili voce, quam sensus humanus audiebat, dissimile peccus erat, quod diuinus oculus discernebat. Hæc ille. Hoc peccus dissimile non erat fiducia dissimilis, sed cordis intimi pœnitencia multum dissimilis. Nulla enim erat in Saule pœnitencia propter Deum offensum; nulla Deum placandi cura, sed sola conseruandi honoris sui sollicitudo. Sic enim Samuelem alloquitur. *Porta, quaeso, peccatum meum, & reuertere mecum, vt adorem Dominum: & iterum, Peccauit: sed nunc honora me coram senioribus populi mei & coram Israël, & reuertere mecum, vt adorem Dominum Deum tuum.* Fuit igitur in Dauide vera peccati confessio cum vera pœnitencia coniuncta. Hanc respexit Deus. Fuit etiam in eo fides, non Calviniana, qua in mediis flagitiis de remissione peccatorum certò consideret, sed illa qua vnum verum Deum adhuc credebat. Neque hæc fides eius peccatis adhuc extincta erat. Hæc eius animo adhuc firma constitit; & ex hac fide Deum inuocabat, ipsumq; peccatum agnoscebat dicens: *Peccauit Domino.**

Hoc

Dauidis
conuersio
undenata.
2. Tim. 2.

Contra Fau-
stum lib.
22. c. 67.

Hoc igitur exemplum fidem Calvinianam & perpetuam in medijs flagitijs fiduciam nihil adiuuat: neque cum Thomæ Apostoli lapsu & incredulitate quicquam commune habet. Non enim incredulus erat Dauid, sed adulter & homicida, quum ad eum corripiendum Propheta veniret.

Sed pro sua adhuc fiducia ac sola iustificante fide etiam cum horrendis flagitijs adiuncta quid adhuc disputet hoc loco Calvinus attende. *Quantum (inquit) ad homines spectat, perinde rei ac si & fide, & omni Spiritus sancti gratia se abdicassent. Sed fit immensa Dei bonitate, ne electi in tantum alienationis precipitium ruant. Quare sollicitè cauendum est, ne à fide excidamus. Statuendum tamen est, Deum occulto freno electos suos retinere, ne exitialiter cadant, & miraculo fouere semper in eorum cordibus qualescunque fidei scintillas, quas nouo Spiritus sui afflatu, suo postea tempore accendat. Est hominis quasi vertiginem passu incondita oratio, in hanc & in illam partem vacillans, nusquam pedem certum figens, ac demum pugnancia loquens. At homines sceleratos adultero & homicidæ Dauidi similes, quod ad ipsos spectat, perinde reos esse ac si omni Spiritus sancti gratia se abdicarent. Teneamus ergo istud. Quod ad ipsos attinet, rei sunt; ergo & ante Deum rei sunt, cuius iudicium est secundum veritatem in eos qui talia agunt. Si secundum veritatem; ergo sicut rei veritas se habet, ita Deus iudicat. At secundum rei veritatem, & quoad ipsos homines, adulter & homicida electus verè talis est; reus est, ac perinde reus ac si omni Spiritus sancti gratia se abdicaret: est igitur & coram Deo talis. Pergamus nunc. Sed (inquit) fit immensa Dei bonitate, ne electi in tantum alienationis precipitium ruant.* Hæc iam cum priori sententia apertè pugnant. Si enim adulter & homicida verè reus & abominabilis est quoad ipsum, quoad rei veritatem, & consequenter in Dei iudicio, Dauid autem haud dubiè electus, adulter & homicida erat; atque in tantum alienationis precipitium ruit, vt tam quoad seipsum quàm coram Deo reus atque abominabilis esset, falsum iam est quod affirmat Calvinus, *Dei bonitate fieri vt electi in tantum precipitium non ruant.* Sic ab vna parte in aliam vacillans, pugnancia dixit, Addit proximè. *Quare sollicitè cauendum, ne à fide excidamus.* Quæ hæc illatio? quæ connexio est? Illud potius inferendum fuit: *Quare sollicitè cauendum, ne adulteri, homicidæ, aut aliorum flagitiorum rei simus, perinde ac si omni Spiritus sancti gratia nos ipsos abdicassemus. Alioqui ne à fide excida*

Fiducia in medijs flagitijs Calvinus dogma.

Rom. 2.

Calvinus pugnancia docet.

Alia repugnancia.

excidamus, iuxta Calvinum, quia sumus electi, canere non est opus. Electorum enim fides (iuxta Calvinum) amitti non potest: *& immensa Dei benignitas sit* (sicuti modò dixit) *ne in tantum alienationis precipitium* (quo videlicet fide & omni Spiritus gratia electi se abdicent) *electi aliquando ruant*, ita quòd per modum illationis subiunxit, nec cum re præfenti coheret; & coherencia quã habere videtur, pugnantia concludit. Iam iterum adiungit. *Statuendum est tamen, Deum occulto freno electos suos retinere ne exitiâliter cadant*. Hoc nunc rursus cum præcedenti membro, imò & cum tota oratione pugnat. Si enim statuendum ac firmiter tenendum, Deum suos occulto freno retinere ne exitiâliter cadant; profectò nec cauere opus est ne à fide excidamus (quod in proximo membro dixit) quia freno occulto Deus nos retinet; neque verum erit, ipsos interdum electos quoad seipfos perinde reos esse ac si omni Spiritus sancti gratia ipsaque fide se abdicassent, quod tota præcedens oratio posuit. Quomodo enim ita rei esse possunt, quos occulto freno Deus retinet ne in talem reatum cadant? Nam *omni Spiritus sancti gratia sese abdicare, & exitiâliter cadere*, idem prorsus valere nemo opinor negabit. At illud electis tribuit Calvinus, & David in se expertus est; hoc rursus fieri in electis non posse propter occultum Dei frenum negat Calvinus. Ita, vt dixi, tota eius oratio incondita, vacillans, & dementiæ plena est.

*Calvinus
absurdissi-
mum suum
paradoxum
miraculo
tribuit.*

Addit tandem, Deum *in electorum cordibus, qualescunque fidei scintillas miraculo fovere, quas postea Spiritus sui afflatus suo tempore accendit*. Attende vt suum paradoxum, quod absurdissimum esse cernebat, nunc miraculo tribuat. Deus in corde Davidis adulterantis, & innocentem hominem gladio impiorum occidentis, adhuc aliquas fidei scintillas fovit, id est, aliquam semper fiduciam certam de sua salute, aliquam semper certitudinem electionis suæ particularis (hæc est enim fides de qua Calvinus semper loquitur, & quam Beza verbis citatis posuit in Davide ad Petro eo ipso tempore quo foedissimè lapsi erant, & sine quâ fide nulla est apud eos peccatorum remissio) quam fiduciam & certitudinem in mediis sceleribus ac flagitiis veluti oppressam, postea suo tempore Spiritus sui novo afflatu accendit. Sed quia hoc totum cum summa absurditate coniunctum est, vt electus aduiter vel homicida, cum iam in actu flagitioso ac scelerato versatus, persuadeat sibi se esse filium Dei, certum de salute & peccatorum remissione (quando talis persuasio, præterquã quòd in quon-
quam

quam eam cadere ipsa synderesis & peccati cōscientia vetat, præclarum esset continuandi flagitij ac sceleris incentiuum) addit Calvinus, *illam in electorum cordibus miraculo foueri.* Miraculum sanè ac portentum istud est, non quod Deus facit tota reclamante Scriptura, ipsoque naturæ lumine, sed quod Calvinus finxit: audacia & impudentia vsus, vbi nullum rationis facum calliditas inuenit. Si turbulenti, sanguinarij, flagitiosi ac scelerati, passim Calviniani conspiciuntur, mirari id nemo debet. Habent in medijs sanguinibus atque sceleribus hanc fidem ac fiduciam in cordibus, quam Deus in illis miraculo fouet, qua facientes opera diaboli, maneant tamen semper filij Dei. Egregia scilicet & digna hæc viris Christianis doctrina, à qua Epicurus ipse voluptatis assertor ita abhorruit, vt tamen si diceret *nihil esse iustum natura*, adiecerit tamen *vitia vitanda esse, quia metus vitari non potest*; vt refert de eo Seneca. Vnus Calvinus cum suis Calvinistis in medijs criminibus metum non habent, quia fiduciam certam salutis Deus in illis perpetuò fouet, *sed miraculo*; id est, ita incognito ac mīro modo, vt nec in notitiam vnquam venerit, quia nunquam accidit; & ratione explicari nequeat, quia omni rationi aduersatur. Verum interim est, Deum occulto gratiæ suæ freno corda electorum ita dirigere, flectere, ac gubernare, non quidem, vt nunquam exitialiter ruant siue lethaliter peccent, sed sanè vt finaliter non excidant; quod iuxta sanam doctrinam docet Augustinus, sed eisdem exitialiter peccare; & cum peccant, non Dei sed diaboli filios esse; nec nisi mediante pœnitentia remissionem peccatorum consequi, vel ad sanam mentem reuocari, idem Augustinus cum alijs Patribus constanter docet. Tandem, nihil hæc tota Calviniani oratio ad Thomæ Apostoli incredulitatem pertinet, vel aliquam in eius animo fidem de resurrectione ac diuinitate Christi sterisse (quæ fides cum fide ac fiducia Calviniana nihil etiam commune habet) vlla ratione probauit.

29. *Beati qui non viderunt & crediderunt.*

Quum ad fidem de vera & reali corporis & sanguinis Christi presentia & existentia in venerabili Eucharistiæ Sacramento firmiter tenendam, aliqui Catholici hunc locum accommodarent, hoc sibi studiosè taxandum sumpsit Calvinus. *Quòd (inquit) Papista hæc verba torquent ad suam transubstantiationem probandam, plusquam frivolum est. Vt beati simus, credere nos iubent Christum esse in specie panis. Sed nihil minus*

Calvinus
audacia
perrumpit
vbi calli-
ditate non
obtinet.

Calvinia-
na doctri-
na Epicu-
rea dete-
rior.
Epist. 28:

In libro de
corrupt. &
gratia.

Transsub-
stantiatio-
nu fides
frustra im-
pugnatur.

minus Christo propositū fuisse scimus, quā ut fidem subiceret hominum commentis, quae si minimum transliat ultra verbi metas, desinit iam esse fides. Hæc ille. Atqui qui iubent credere Christi corpus esse in specie panis, ut sic credendo quod non vident, beati sint, non hominū commentis, sed ipsi verbo Dei fidem subiiciunt; huic videlicet verbo, *Hoc est corpus meum*. Cui verbo ne se Calvinus & horum temporum hæretici subiiciant, ab ipso Christi verbo, ad sua quisque commenta, hominum fidem traxerunt. Qui autem hoc suadent, ut huic Christi verbo fidem suam fideles subiiciant; nec quod oculis vident, sed quod Christi verbum renunciat, simpliciter credant; non horum temporum Papistæ sunt, sed antiquissimi & doctissimi Patres. Imprimis Chrysostomus his verbis:

Papistarū
nomine Pa-
tres taxat
Calvinus.
Homi. 60.
ad populū
Antioch.

In omnibus Deo pareamus, neque contradicamus, licet cogitationibus nostris videatur aduersari, & oculis, quod dicitur: sed sit & cogitationibus & visu dignior ipsius sermo. Sic & in mysterijs agamus: nec solum præ oculis positæ respiciamus, sed ipsius verba contineamus. Ipsius enim sermo infallibilis: sensus autem noster seduci facilis. Quoniam igitur verbum dicit, Hoc est corpus meum, & pareamus, & credamus, & oculis intellectualibus

Homi. 83.
in Matth.

ipsum conspiciamus. Sic & alio in loco. Credamus Deo, nec repugnemus ei, etiamsi sensui & cogitationi nostra absurdum esse videatur quod dicit. Eandem fidem contra sensum postulat

De ijs qui
institantur
mysterijs,
cap. 2.

Ambrosius. Fortè dicas: Aliud video. Quomodo tu mihi asseris quod corpus Christi accipiam? Et hoc nobis superest ut probemus. Quantis igitur utimur exemplis, ut probemus non hoc esse quod natura formauit, sed quod benedictio consecrauit; materiamque esse benedictionis vim quā natura, quia benedictionis etiam ipsa natura mutatur? Hæc ille. Cyrillus quoque Hierosolymitanus id credere quod nō videmus in hoc tanto mysterio monet. Quamuis (inquit) sensus tibi suggerit panem &

Catech.
Mysta-
205. 4.

vinum esse, tamen fides te confirmet, ne gustu rem iudices. Et paulò post: Hoc sciens & pro certissimo habens, panem hunc, qui videtur à nobis non esse panem, etiamsi gustus panem esse sentiat, sed esse corpus Christi; & vinum quod à nobis conspicitur, tamen si sensui gustus vinum esse videatur, non tamen vinum, sed sanguinem esse Christi. Hæc ille. Isti veteres Patres (non Papistæ modò) iubent nos credere in specie panis esse corpus Christi, ut sic credendo quod non videmus, beati simus.

Pergit Calvinus: *Si credere promiscuè oportet quæ non videntur, quicquid prodigiorū fingere hominibus placuerit, fidem nostram habebit obstrictam. Atqui non est ab vno extremo ad*

alce

alterum extremum abeundum; nec quia prodigum esse non conuenit, idco auarum esse oportet. Non quia quæ fingunt pro libito homines temere credere in vitio habetur, idcirco quæ docet Ecclesia Dei credenda non sunt. Sed modum fortè præscribet Calvinus, audiamus. Ergo ut locum habeat hæc Christi sententia, imprimis probandum est ex verbo Dei id de quo ambigitur. Atqui ista transsubstantiatio, quam impugnat Calvinus, ex verbo Dei maximè luculento probatur, isto videlicet, *Hoc est corpus meum*. An propterea quod non videt Calvinus credit? Minimè gentium. Verbum quidem (inquit) pro sua transsubstantiatione asserunt, sed quod probè expositum, nihil eorum delirio suffragatur. Attende hominis hæretici resolutionem. Subiicienda est fides verbo Dei, non ut aperte loquitur ac sonat, non ut antiquissimi & doctissimi Patres illud intellexerunt, non ut tota per orbem Ecclesia hæctenus credidit, sed ut vnus Calvinus probè exposuit. Illud enim, probè expositum, nec veterum Patrum, nec Lutheranorum hodie, nec ipsius Zwinglij, sed vnus Caluini singularem expositionem significat. Huic Caluini expositioni probæ fidem nostram subiicere oportet, ut sic beati simus. Obseruet lector Scripturam & verbum Dei ab hæreticis ore & labiis venditari; sed ad rem quam ventum est, nõ Scripturam, non verbum Dei, sed verbum hominis, verbum Caluini, verbum Lutheri, aut cuiuslibet alterius Magistri credendum obtudi. Sic alibi contra Lutheranos disputans. Excipiunt (inquit) se verbum habere quo palàm facta est Dei voluntas. Moxque respondet. Nempe si illis conceditur, donum interpretationis ex Ecclesia profligare, quod lucem verbo adferat. Ecce non iam verbo Christi, sed suæ interpretationi, quæ etiam lucem adferat Dei verbo, fidem subiici vult. Vnde paulò post: Hinc (inquit) fastuosa illa morositas, nolumus scire quomodo sub pane lateat Christus, hac ipsius voce contenti, Hoc est corpus meum. Morositatem vocat, eamque fastuosam, quod Christi voce contenti sumus. Suadet ergo Christi voce non esse contentos. Suadet verbo Dei fidem non subiicere, sed interpretationi suæ: quam (ut postea dicit) Spiritus Dei illi suggestit, quo fretus despiciat ex alto quicquid terrene sapientia contra opponitur. Ita iuxta Calvinum in cuiuslibet noui Magistri spiritu, quem Dei Spiritum nuncupabit, idcoque eo fretus omnes aliorum spiritus ex alto despiciet, fides nostra resoluetur. Verbo enim Dei subiicienda fides est, sed sic exposito & intellecto, ut talis ac talis nouus Magister interpretari vo-

Hæretica
re olutio
Caluini.

Scripturæ
quomodo
venditans
hæretici.

Instituta
lib. 4. c. 17.
num. 25.

Christi ver-
bo conten-
tū esse. Mo-
rositas fa-
stiosa Cal-
uino est.

Spiritu
proprio
quisque
hæreticus
omnes sub-
iicere vult.

luerit. Huius resolutionis impieras quanta sit, pluribus explicare, nec opus admodum est, nec hic locus permittit.

IN IOANNIS CAP. XXI.

15. Dicit Simoni Petro Iesus: Simon Ioannis, diligis me plus his? Dicit ei, Etiam Domine: tu scis quia amo te. Dicit ei, Pasce agnos meos. Dicit ei iterum: Simon Ioannis, diligis me? Ait illi, Etiam Domine: tu scis quia amo te. Dicit ei, Pasce agnos meos. Dicit ei tertio: Simon Ioannis, amas me? Contristatus, &c. dixit ei Petrus: Domine, tu scis omnia: tu scis quia amo te. Dicit ei Iesus, Pasce oues meas.

Primatus
Petri va-
rie demō-
stratur.

2. 1.

Hom. 1.
de panit.

2.

Tractat.

123. in

Ioan.

1.

1.

1.

DISPLIET multum Caluino, Petri Primatum & supremam Ecclesie gubernationem ex hoc loco stabiliri. Christi enim verbis inhaerendo obseruamus, presentibus aliis Apostolis ac discipulis, ad vnum Petrum illa Christi verba destinari, in quibus Ecclesie sue vniuersae Pastorem constituit. Vniuersam Ecclesiam Petro committit, quum ait indefinitè, Pasce oues meas. Oues quippe Christi sunt totum ouile. Vnde Ecclesie primatum gubernationemq; per vniuersum mundum Petro à Christo haereditum fuisse, scribit Chrysostomus. Obseruamus hanc illi pascendi curam cum distinctione & variatione non otiosa, sed certum aliquid & proprium significante, coniunctam committi. Estque hae verborum variatio duplex, tum in officio pascendi, tum respectu eorum quos pascere Petrus iubetur. Nam in primo & tertio mandato vitur Christus proprio & simplici verbo pascendi, *πάσκει*, quod est pabulum necessarium praebere seu verbo praedicationis, seu Sacramentorum alimento, seu vitae & morum exemplo. In secundo mandato vitur verbo, *ποιμαίνω*, quod ita pascere significat, vt etiam regere ac gubernare denotet, quod Graecus Interpres Euehy-mius annotauit in commentariis in hunc locum. Augustinus quoque oues pascendas exponit, *docendus regendusq; committit*. Respectu eorum quos pascere iubetur Petrus, primo vocatur *agni*, postea *oues*, quibus significatur tum populus fidelis, qui ita pascitur vt alios non pascat; tum ipsi Pastores qui alios pascunt, sicut agnorum matres oues sunt. Quod obseruans Ambrosius